ÑAPA
AMIGOE
Weekend Bijlage
VRIJDAG
1 NOVEMBER 1985

Boy, een Antilliaanse jongen

Het door Giolina Henriquez ontworpen omslag voor het boek Boy toont een door haar vervaardigd schilderij dat na overleg met de auteur tot stand is gekomen.

Het lint van het verzets- herdenkingskruis slingert om een door het verzet aan flarden gescheurde hakenkruis-vlag, waarin het gezicht van Boy Ecury in negatief is geschilderd, omdat hij niet meer leeft.

Zwaard en vuur beelden

zuivering uit. Toen Ted Schouten op de Waalsdorpervlakte liep waar Boy, zoals zovele anderen, is gefusilleerd, vielen hem de uitgestrektheid, de stilte en de halmen van het taaie helmgras op die in de harde wind bogen zonder dat er één brak. De drie halmen duiden deze geesteshouding aan, die Boy en de twee kameraden die tegelijk met hem geëxecuteerd werden, vertegenwoordigden.

in het Nederlands verzet

Op 6 november zal het 41 jaar geleden zijn dat de Arubaanse 22-jarige jongeman Boy Ecury door de nazi's werd geëxecuteerd wegens zijn aandeel in het Nederlandse verzet.

Zijn neef Ted Schouten publiceerde over zijn oom bij Charuba een boek: *Boy, een Antilliaanse jongen in het Nederlandse verzet*, dat 8 november op Aruba en 9 november op Curaçao officieel zal worden aangeboden..

Na een korte inleiding over de aanleiding tot het onderzoek beschrijft Schouten het leven van S.J.A. Ecury en de familie- geschiedenis in zeven hoofdstukken, waarbij de nadruk valt op de verzets- activiteiten in de Tweede Wereldoorlog en vooral de rol van Boy daarin in de laatste weken voor zijn executie.

In een korte toegift 'Nadere informatie' beschrijft Schouten wat er na de dood van Boy Ecury nog over hem bekend is: de persoonlijke brief die Koningin Wilhelmina aan de ouders van Boy schreef; de gegevens van de opgravingsdienst die het lijk identificeerde; het Comité Oorlogsheld Boy Ecury op Aruba.

Maar de hoofdmoot van het boek wordt gevormd door het leven van Boy: zijn jeugd op Aruba en zijn familie, zijn studie in Nederland, het oorlogsgebeuren en Boys rol in het verzet die tot zijn executie leidde nadat hij verraden werd.

Schoutens studie is voorzien van een uitgebreid notenapparaat waaruit de uitvoerige documentatie blijkt, en een bibliografie.

Het boek ontleent daarnaast zijn waarde aan het beeldmateriaal, omdat er een honderdtal foto's omtrent Boy is opgenomen.

Zo levert dit boek in woord en beeld een bijdrage tot de kennis van de persoon Boy Ecury, maar ook is het een tijdsdocument van een voorbije periode over hoe Antillianen in Nederland leefden vóór de Tweede Wereldoorlog, over de rol van een Antilliaan in die oorlog en de gevoelens van Antillianen tegenover het moederland in de koloniale tijd.

Ñapa-medewerker Wim Rutgers las het boek en sprak met de auteur. **(Zie blz. 8 en 9)**

BUITENLANDSE KRANTEN

DE WIJK BRIXTON in Zuid-Londen is weer het toneel geweest van plundering en brandstichting. Hoewel het oproer niet zo hevig was als in 1981, deden de beelden vertrouwd aan. Donkere rookwolken boven de wijk, cohorten agenten achter plastic schilden en amok makende benden jongeren. De aanleiding was, evenals in 1981, een actie van de politie. Vier jaar geleden escaleerde de aanhouding van een zwarte jongen tot een opstand, waarbij meer dan 200 mensen gewond raakten en voor tien miljoen gulden schade werd aangericht.

Ditmaal wilde de politie een zeprocent heerst.

Premier mevrouw Thatcher noemde het optreden van de relmakers destijds "schandalig en misdadig". Zij vertelde dat er geen extra geld beschikbaar gesteld zou worden. „Wij zullen ons niet uit de moeilijkheden kópen", was haar argument.

De daarop volgende rellen in Liverpool en Bristol brachten haar gedeeltelijk tot andere gedachten. Er zijn wel degelijk nieuwe voorzieningen gekomen, en er is geprobeerd om de verhouding tussen politie en bevolking te verbeteren.

De investeringen staan echter

Armoede en fatsoen

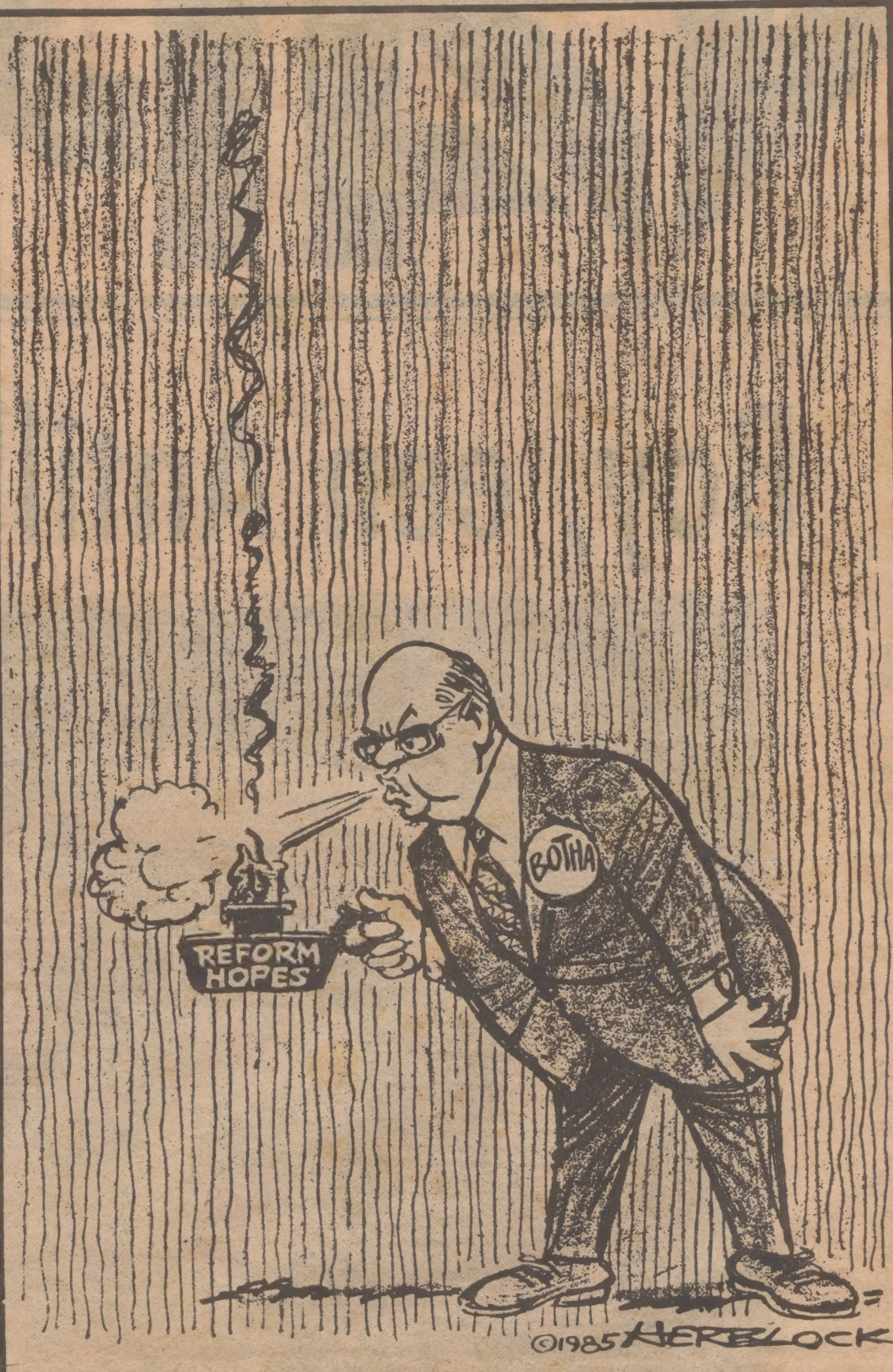
ventienjarige jongen arresteren, die werd verdacht van een roofoverval waarbij op agenten is geschoten.

Bij een inval in de ouderlijke woning werd de moeder van de jongen in de rug geschoten, op een nog niet verklaarde manier. De Britse natie was vier jaar geleden diep geschokt door de rellen. Men realiseerde zich, dat er een generatie immigranten was opgegroeid, die de traditionele waarden van fair play en respect voor de overheid niet deelde. Laat zelfonderzoek wees ook op een aantal oorzaken: de zwarte jongeren in een wijk als Brixton weigerden niet alleen zelf om te geloven in "queen, cricket and christianity" — ze werden ook niet toegelaten tot de zegeningen van de Britse beschaving.

De rest van het land ontdekte vier jaar geleden pas, hoe miserabel de woonomstandigheden zijn in Brixton, en dat er een jeugdwerkloosheid van rond de vijftig in geen verhouding tot de grootte van het probleem. Zoals een Brits ochtendblad schreef: had mevrouw Thatcher hier maar dezelfde vasthoudendheid laten zien als in de Falkland- oorlog en de mijnstaking.

De conservatieve regering, en zeker mevrouw Thatcher, geloven echter niet wezenlijk dat de oorzaken van de steeds opvlammende rellen voornamelijk economisch zijn. In haar analyse is er sprake van verlies aan normbesef, een gebrek aan wilskracht en zelfbeheersing. De Britse premier is ervan overtuigd dat zwarte armoede en zedelijk gedrag samen moeten en kunnen gaan. De vraag is derhalve niet óf, maar waar en wanneer het volgende oproer uitbreekt aan de overkant van de Noordzee.

(Dit commentaar verscheen in NRC / Handelsblad nadat de eerste raciale rellen van dit jaar zich hadden voorgedaan.) ●

Darkest South Africa

Reagan corrigeert McFarlanes uitspraken

VS slikken nieuwe lezing van ABM-verdrag terecht in

'WAT MCFARLANE heeft gedaan was niet meer dan aangeven dat het ABM-verdrag veel ruimer kan worden geïnterpreteerd dan tot nu toe werd gedaan'. Aldus de Amerikaanse minister van Buitenlandse zaken, George Shultz in Brussel over Reagans veiligheids- adviseur. De laatste had namelijk gezegd dat het ABM-verdrag (over anti-ballistische raketten) welbeschouwd de ontwikkeling en het testen van in de ruimte gestationeerde anti-raket- systemen toestaat.

Dat deel deed wat stof opwaaien, want daarmee begon de Amerikaanse regering even stevig te wrikken onder een verdrag dat al dertien jaar lang zo vast lijkt te staan als een huis. Was het niet president Reagan zelf die bij eerdere gelegenheden opmerkte dat het programma waarin onderzoek wordt gedaan naar ruimtewapens, het Strategisch Defensie Initiatief (SDI) valt binnen 'de beperkingen van het ABM-verdrag, omdat het immers slechts om onderzoek gaat. Als we op het punt aankomen dat we dergelijke wapens gaan testen, zullen we daarover in onderhandeling treden met de Sovjet-Unie zoals — zo was althans tot nu toe de overtuiging — het verdrag ook aangeeft.

Na de uitlatingen van McFarlane en de driftige reacties in de Westerse pers haastte Reagan zich te verklaren dat mcFarlane weliswaar gelijk had, het ABM-verdrag is ruimer te interpreteren, maar dat Washington zich zal houden aan de 'restrictieve interpretatie'. Naar mag worden aangenomen betekent dat laatste dat Washington akkoord gaat met de 'versie' als staat het ABM-verdrag slechts onderzoek van defensie- systemen toe en verder niets.

Wat is dat ABM-verdrag en waarom schrikt iedereen er zo van wanneer het plotseling voor tweeërlei uitleg vatbaar blijkt?

Het Anti Ballistic Missile-verdrag werd op 26 mei 1972 ondertekend door de toenmalige president Richard Nixon en de toenmalige secretaris- generaal van het Centraal Comité van de Sovjet-Unie Leonid Brezjnev. Het verdrag beoogde de limitering van systemen die raketten kunnen uitschakelen. In feite was het de bevestiging van beide kanten dat evenwicht tussen oost en west zou zijn gebaseerd op afschrikking.

Nu moet er heel wat worden gestudeerd — zoals in ieder geval de Amerikanen en naar mag worden aangenomen ook de Russen hebben gedaan — om te doorgronden waar precies de kneep zit. Bij het nalezen van het verdrag valt er inderdaad een zekere tegenstrijdigheid te ontdekken. In de afdeling 'overeengekomen verklaringen' wordt onder punt D gesproken over de 'plicht geen ABM-systemen te plaatsen'. Artikel V van het verdrag echter laat geen ruimte voor twijfel waar beide partijen afspreken geen ABM-systemen op zee, in de lucht, in de ruimte of — voor zover mobiel — te land te zullen „ontwikkelen, testen of plaatsen". Voornoemde verklaring D echter spreekt weer van de plicht tot overleg met de andere partij om te komen tot specifieke beperking van „ABM-systemen" die in de toekomst worden ontwikkeld".

De verklaring was, volgens enkele Amerikaanse functionarissen die bij het opstellen van het verdrag aanwezig waren, juist bedoeld om nog niet bestaande systemen ook onder het verdrag te doen vallen. Het is nu eenmaal moeilijk om zulke systemen in een verdrag te 'vangen'. Diezelfde functionarissen constateren nu dan ook met enige verbazing dat de nieuwe Amerikaanse interpretatie het verdrag in feite 'precies op z'n kop zet'.

ONEFFENHEID

Nog afgezien van de vraag of de nauwgezette studie van de Amerikanen inderdaad een oneffenheid aan het licht heeft gebracht, wanneer twijfel wordt gezaaid over de inhoud van een verdrag komen daarmee vrijwel automatisch alle verdragen op de tocht te staan. Het ABM-verdrag leek een — voor zover dat althans mogelijk is — kristalheldere overeenkomst. De pointe kon niemand ontgaan: ontwikkeling, testen en plaatsen van defensieve systemen (punt 5 hierboven genoemd) mag niet.

Terecht is er dan ook veel ophef gemaakt van de nieuwe Amerikaanse lezing. Het gaat niet aan om plotseling een listige uitweg te zoeken als de beperkingen van een gesloten verdrag op een bepaald moment wat minder van pas komen.

Terecht ook dat Reagan de uitspraken van McFarlane tot op zekere hoogte corrigeerde en duidelijk maakte dat de VS geen inbreuk zullen maken op de tot nu toe gevolgde lijn. Er zou ook niet veel mee te winnen zijn geweest. Als Reagan Gorbatsjov ontmoet, moeten er wat zekerheden zijn. Zou dan een verdrag tot beperking van defensieve systemen op de schroothoop zijn gegooid, had niemand iets mogen verwachten van mogelijke toekomstige verdragen. ●

Palabra di Dios — habri pa tur hende

Het Antilliaans Bijbelgenootschap

Vandaag, 1 november 1985, betrekt de Sosiedat Antiano di Beibel zijn nieuwe gebouw aan de Gaitoweg nr. 3. Morgen is er van 10.00 tot 13.00 uur open house, zodat ieder die dat wil, zelf een kijkje kan gaan nemen in deze nieuwe huisvesting. Dit artikel is bedoeld om enige informatie te geven met betrekking tot het Antilliaanse Bijbelgenootschap.

Het Antilliaans Bijbelgenootschap heeft de afgelopen maanden een grondige gedaanteverandering ondergaan, althans naar buiten toe. Binnenin is ook wel wat veranderd. Daarover en over het vertalen van de bijbel gaat dit artikel.

Het Antilliaans Bijbelgenootschap bestaat inmiddels 19 jaar. Al die jaren heeft het genootschap steeds gedreven op vrijwilligers, die al het werk in de meest letterlijke zin 'pro Deo' deden. Werken in de vrije tijd betekent hárd werken en werken met gróte beperkingen. Dat heeft dan ook vaak voor een 'op sterven na dood'-gevoel gezorgd. De beperkingen kwamen vooral aan het licht toen het genootschap zich oecumenisch ging opstellen.

Het Bijbelgenootschap is van oorsprong een Protestants-Gereformeerde organisatie. Toen men koos voor samenwerking met de Katholieken, en besloten werd tot het gezamenlijk vertalen van de hele Bijbel, kwam duidelijk aan het licht, hoe gebrekkig op dat moment alles eigenlijk nog was.

De samenwerking dateert vanaf de uitgave van de Psalmen: Salmonan — pa hende di awor. Pater B. van Baars o.p. had deze psalmen vertaald en de Sosiedat Antiano di Beibel heeft ze uitgegeven. Dat was het begin van de samenwerking op het terrein van het Bijbel-vertaalwerk.

... de nieuwe huisvesting van Sosiedat Antiano di Beibel ...

E bon samaritano

Het vertaalwerk is de afgelopen twee jaar voortgezet en verder opgebouwd met een groep kapabele mensen die dat werk bijna geheel in hun vrije tijd deden. Eigenlijk is een dergelijke gang van zaken niet vol te houden. In grotere landen zoals Nederland, Brazilië en de Verenigde Staten, met veel meer middelen en expertise, kostte het vaak al 15 jaar om de gehele Bijbel in hedendaags Nederlands, Portugees respectievelijk Engels te vertalen. De groep die begonnen was, had sterk het idee dat de vertaling in het Papiamentu wel een eeuw zou kunnen gaan duren, en de ervaringen wezen ook in die richting.

Die indruk en ervaringen hebben er bij het bestuur vanaf 1984 toe geleid om tijd en energie te stoppen in professionalisering van het Bijbel-vertaalwerk. In juni van dit jaar verliet voorzitter Auke Fennema het eiland, maar toch werd tijdens zijn voorzitterschap de basis gelegd voor verdere uitbouw van het werk van het Bijbelgenootschap, d.w.z. dus uitbouw c.q. professionalisering van het vertaalwerk zelf èn van de verspreiding van de Bijbel. Het genootschap nam afscheid van zijn voorzitter in een nieuw gebouw; het Kas di Beibel staat aan de Gaitoweg nr 3. Nieuwe voorzitter werd de heer G. Vrieze. Verder trad de heer R. Scholma uit het bestuur, maar dat gebeurde om hem de gelegenheid te geven op hetzelfde moment in dienst te treden van het Bijbelgenootschap als full-time vertaal-coördinator/directeur. Het Bijbelgenootschap met in het bestuur de heren G. Vrieze, J.C. Schaap, A. Goedbloed, R. Koeyers en mevrouw P. Wawoe, ging een nieuwe fase tegemoet.

BIJBELWEEK

Van 27 oktober t/m 3 november '85 is er de jaarlijks terugkerende bijbelweek. Waarschijnlijk is U langs andere weg al het een en ander ter ore gekomen over de activiteiten tijdens die week. Normaal is er een collecte in de kerken voor het werk van het genootschap, maar dit jaar is er meer. In deze week vindt ook de uitgave plaats van de Papiamentse versie van het boek Ruth. Weliswaar is dit boek niet zo omvangrijk, maar er is weer een hoofdstuk toegevoegd aan de Papiaments-talige versie van de Bijbel.

Ook is er morgen 'open house' aan de Gaitoweg nr. 3 van 10.00 tot 15.00 uur. Men kan een kijkje nemen in het 'nieuwe' gebouw, maar vooral kan men eens even in de winkel terecht om te zien op wat voor manieren het bijbelboek uitgegeven is. Er zijn werkelijk schitterende uitgaven in deze winkel aanwezig. Ook valt op de enorme variëteit. Men kan volledige uitgaven vinden, maar ook gedeeltes van de Bijbel die bijvoorbeeld speciaal voor kinderen zijn geschreven. Er zijn Bijbels met alleen teksten, maar er zijn ook Bijbels die rijk geïllustreerd zijn met illustraties uit de (parallelle) geschiedenis.

Overigens 'open house' is een wat vreemd woord in deze samenhang. Het is de officiële openstelling van gebouw en winkel die aanleiding zijn geweest tot dat woord, maar vanzelfsprekend kan men op ieder normaal uur terecht aan de Gaitoweg, zoals bij een gewone winkel.

... v.l.n.r. Pater B. Oeverhaus, Pater B. van Baars, mejuffrouw Mena Henriquez en Robert Scholma ...

VERTAALWERK

Op dit ogenblik zijn er twee versies van het Nieuwe Testament in het Papiaments. Beide vertalingen zijn eigenlijk niet goed. Het is te veel eenmanswerk geweest, hetgeen ertoe geleid heeft dat niet steeds de juiste vertaal-principes zijn gehanteerd. Daarnaast is het taalgebruik verouderd (men bedenke dat die vertalingen al van lang geleden dateren). Er zijn té veel leenwoorden uit het Spaans. De spelling is verouderd, waardoor de vertaling vaak niet leesbaar is. Kortom het is tijd voor een nieuwe vertaling, zeker als men weet dat van deze verouderde uitgave er toch nog wel zo'n 3000 exemplaren per jaar verkocht worden.

Binnen het genootschap streeft men ernaar om binnen tien jaar de gehele Bijbel in het Papiaments vertaald te hebben. Voor wie dat misschien lang toeschijnt, is het goed eens na te gaan wat er allemaal moet gebeuren. Men moet het natuurlijk op de eerste plaats eens zijn over de werkwijze bij het vertalen.

Toen Salmonan van pater Van Baars in druk verscheen, was het zaak na te gaan welke principes er bij de vertaling gevolgd moesten worden. Dat heeft in de eerste plaats natuurlijk te maken met de 'uniformiteit' van de vertaling, maar daarnaast is er ook een zeer belangrijk intermenselijk aspect. Als vrijwilligers in hun vrije tijd en ook professionele mensen bezig zijn met dit enorme werk, dan mag nooit een verschil van mening over een vertaling leiden tot een persoonlijke controverse. Dat zou

(doorlezen op pag. 4)

Ingezonden

De klacht der verbeelding

Reactie op de ingezonden brief van Frank Martinus Arion dd. 11 okto ber 1985.

met verbazing heb ik de reactie gelezen die Frank Martinus schreef op één artikel in een serie reisverhalen van mijn hand over de Nederlandse Antillen. Het gaat om het stuk waarin ik onder andere verslag heb gedaan van een ontmoeting met hem. Mijn verbazing komt voort uit het feit dat de verongelijkte toon van zijn reactie zo scherp contrasteert met mijn buitengewoon prettige herinneringen aan ons gesprek. Ik hoef de knop van de bandrecorder op mijn bureau maar om te draaien of daar klinkt weer het geruis van de zee, het getinkel van glazen en boven alles uit de schaterlach van Frank Martinus die de ene anecdote na de andere opdist — vrijwel direct krijg ik heimwee naar uw zonnige eiland.

De bandopname heeft mij geholpen om de woorden van Frank Martinus later correct weer te kunnen geven. Dat ik daarbij wel heb moeten selecteren zal ieder die de auteur kent, begri pen: hij is een zeer begaafd causeur.

Frank Martinus beschuldigt mij er in zijn reactie dan ook niet zozeer van dat ik hem woorden in de mond heb gelegd die ik niet kan hebben gehoord, nee, hij meent dat ik hem heb "gedwongen" zich met één van zijn romanfiguren te vereenzelvigen, vervolgens "omdat dat politiek het meest onschuldig lijkt" alleen over de sexuele gewoonten van deze figuur heb willen praten om hem tenslotte "volgens de roep van de Europese moraalmode" te kunnen veroordelen. Onzin.

In alle acht artikelen die ik over mijn reis naar de Antillen heb geschreven zijn persoonlijke belevenissen van de reiziger gecombineerd met verslagen van gesprekken die ik heb gevoerd. Dat Frank Martinus de beschrijving van een bezoek aan Campo Alegre nu opvat als een deel van een interview met hem, een deel dus van een stuk dat geheel om zijn persoon draait, is niet juist.

Maar dat ik het één op het ander heb laten aansluiten is natuurlijk niet toevallig. Niet alleen Frank Martinus maar ook Boeli van Leeuwen, Tip Marugg en Edward de Jongh laten in hun werk figuren in contact komen met prostituées. Daarbij is het opvallend dat er steeds zonder gemoraliseer over, bijvoorbeeld, Campo Alegre wordt geschreven. Opvallend, let wel, in Europese ogen. Ik had de indruk, ook uit gesprekken met Antillianen waarvan er één aan het begin van het gewraakte stuk is weergegeven, dat dit thema in de letterkunde iets te maken had met de verhouding tussen mannen en vrouwen op Curaçao. Ik heb speciaal Frank Martinus daarover aangesproken, omdat hij meer dan de andere drie auteurs over vrouwen heeft geschreven. In zi n boeken zijn het hoofdpersonen die gelijkwaardig aan de mannen zijn en één van die boeken is zelfs opgedragen aan "vrouwen met moed". Bovendien ziet Frank Martinus zich, als ik me niet vergis, als een *progressieve* Antilliaanse schrijver en in West—Europa is het de laatste jaren juist de progressieve vrouwenbeweging (waar ik overigens niet toe behoor) die fel tegen prostitutie ageert. Allemaal redenen die het interessant maken om juist hem om commentaar te vragen.

Dat had hij overigens best mogen weigeren. Voor het feit dat hij dat niet deed, was ik hem uiteraard dankbaar. Helaas wist ik niet dat hij bij het vertellen van zijn openhartige verhalen het hoofd van één van zijn romanfiguren had opgezet. Daartoe gedwongen heb ik hem zeker niet — hoe zou ik dat kunnen? De naam 'Boeboe Fiel' komt zelfs in het hele artikel niet voor. Even later blijkt Frank Martinus overigens in de huid van Janchi Pau te zitten — wederom niet op mijn verzoek. Ook Janchi Pau was door mij niet aan de orde gesteld. Zoveel benul van feit en fictie heb ik nog wel, dat ik schrijver en romanfiguur uit elkaar weet te houden. Frank Martinus heeft daar jammer genoeg meer moeite mee.

Door alle gedoe over Campo Alegre lijkt het, alsof dit het enige is geweest dat in de weergave van het gesprek met Frank Martinus is terecht gekomen. Dat is niet zo. De lezer vindt ook passages over het Papiamentu, over sociale ongelijkheid, over Cola Debrot en over schrijven in het algemeen. Dat bij dat laatste vooral *Dubbelspel* aan de orde kwam, heeft twee redenen. De ene is, dat ik het persoonlijk nog steeds zijn meest geslaagde boek vind. De tweede, dat het de enige van zijn drie romans is, die op Curaçao speelt. En over Curaçao ging het nu net in mijn artikel.

"Boeboe Fiel heeft mij van veel schijnheiligheid genezen", schrijft Frank Martinus. Na het lezen van zijn reactie ben ik daaraan gaan twijfelen. Waar hij in ieder geval niet van genezen is, is een merkwaardig soort schizofrenie die hem kennelijk overvalt wanneer hij met een journalist spreekt. Hij had me aan het begin van ons onderhoud best eens mogen waarschuwen dat ik met een hele reeks fictieve figuren zou gaan converseren in plaats van met Frank Martinus, een man uit één stuk. ●

H.M. VAN DEN BRINK

Het Antilliaans Bijbelgenootschap

(Vervolg van blz. 3)

voor de praktijk van het vertalen zeer ongewenst zijn. Het is daarom zaak dat dat verschil van mening terug gebracht kan worden tot een al of niet verkeerde interpretatie van een vertaalprincipe. Men kan dan hooguit van mening verschillen over dit of dat principe, en men kan dat bijstellen of iets dergelijks. Nooit zal dat verschil van mening over vertaald werk leiden tot platvloerse ruzies en ruzietjes.

Men moet dus mensen uitzoeken die het met een dergelijke werkwijze eens zijn. Per 1 januari aanstaande komt er wel een fulltime vertaler in dienst, maar toch blijft er spake van vrijwilligerswerk. Aan de vrijwilligers worden hoge eisen gesteld. Ze moeten beslist een uitermate goed taalgevoel hebben, zowel voor het Nederlands als het Papiaments. Ook moeten zij weten wat in de grondtekst staat. Ze laten zich

Arka di Noe

hierbij leiden door o.a. de nieuwe vertaling van het Nederlands Bijbelgenootschap van 1951. Daarnaast is er de hulp van een aantal exegeten die de oorspronkelijke tekst kunnen verstaan. Verder hebben ze als voorbeeld de Spaanse versie Dios habla hoy. Men 'drinkt' de Bijbel- vertalingen 'in' en probeert vervolgens wat men tot zich genomen heeft in zo degelijk mogelijk Papiaments weer te geven, d.w.z. dat de vertaling een authentiek karakter heeft en echt Papiaments is.

Verder moet men zich realiseren dat het Genootschap voor zijn vertaling een brede doelgroep op het oog heeft. De Bijbel in het Papiaments moet binnen alle kerken gebruikt kunnen worden; ook moet de vertaling liturgisch bruikbaar zijn. Het derde doel is dat deze vertaling eveneens begrijpbaar is voor mensen die buiten een kerk staan. Dat alles samen is voorwaar geen geringe opgave.

Het zou te ver voeren om alle

Na Kaminda pa Fiesta di Pasku

vertaalprincipes die men hanteert hier uitgebreid aan de orde te stellen. De vertalers hebben stukjes vertaling gemaakt bij wijze van proef. Die hebben ze uitgebreid met elkaar besproken en basis van vergelijking, uitwisseling van gedachten e.d. kwam men tot bepaalde afspraken. Ook probeerde men de eigen bevindingen aan te vullen met wat men van andere landen in dit opzicht kon verkrijgen.

Dat het allemaal niet meevalt, mag o.a. blijken uit het feit dat men al sinds 1981 bezig is met het tot stand brengen van een kinderbijbel. Ondanks alle noeste pogingen moet men toch constateren dat een Papiamentstalige kinder-

Nasementu di Hesus

bijbel nog steeds niet gereed is. Toch valt bij alle medewerksters en medewerkers een tweetal zaken te constateren: zij allen hebben een grote liefde voor de Bijbel, en daarnaast: zij hebben allen een grote liefde voor de taal. Daarmee moet een tien-jaren- plan te realiseren zijn, ku Dios ke.

A. Graafsma

"Let us chant our Creator
at all times and without end,
because He has made us worthy
to be the sons of Curaçao."

These words are the English translation of the final stanza of the national hymn of Curaçao. They speak of being "sons of Curaçao", but, you might rightly ask, "where are the daughters?" The daughters of Curaçao may not figure in the words of the national hymn, but these valiant women are the backbone of the life of this famous little island, and they make up what is perhaps the only (almost — there is no full-time male translator) all-female translation team in the world.

These women, nine in number, vary in age from 25 to 60. Two are Catholic sisters, one a church worker, four are school teachers, one a private secretary, and one a civil servant. All nine of these gifted persons speak Papiamento as their mother language, Dutch (their language of education), English and Spanish.

You may well inquire how it happens that all these translators (with one exception) are women? I put the same question to one of the Catholic sisters on the team. She explained that the men of Curaçao prefer to stay at home and play cards, keep an eye on the little ones, and send the women out to work. In fact, she adds, the women rather like their careers and independence.

Well, if the "daughters of Curaçao" are not sung in the national hymn, is it too much to think that the angels in heaven may have reserved a somewhat higher praise for them?

Dr. W. William D. Reyburn

* * * *

(Dr. William D. Reyburn is the United Bible Societies Translation Consultant for the Americas Region of the UBS.) ●

E BINA I SU KACHU

Un biná a yega na un dam
pa bebe sasia su set
el a mira den e awa limpi
su refleho kla marká.

E biná a para prònk gosa
su kachu tan bistoso
pero su patanan fini
a pon'é sinti bèrgwensa.

Den esei el a tende yagdó
i manera welek el a ranka sali
e patanan ku el a despresiá
a karg'é hiba leu fo'i peliger.

Pero su kachu tan stimá
a bin keda pegá
den rama di mata
i yagdó a logra koh'é.

***

Loke ta bunita
por yena bista di hende
pero muchu mihó ta
apresiá loke ta útil.

BO MES KOMO HUES

Un kaso penal di aña 1887.

Un muhé di 75 aña di edat, tabata kana pidi limosna. E tabata mankaron, enfermo y e tabata haña solamente 50 sèn di "Armenzorg" pa siman.

Pidimento di limosna ta kastigabel pa ley. Dilanti di hues e ansiana a defende su mes basá riba "overmacht".

Bo mes komo hues; kiko lo tabata bo desishon?

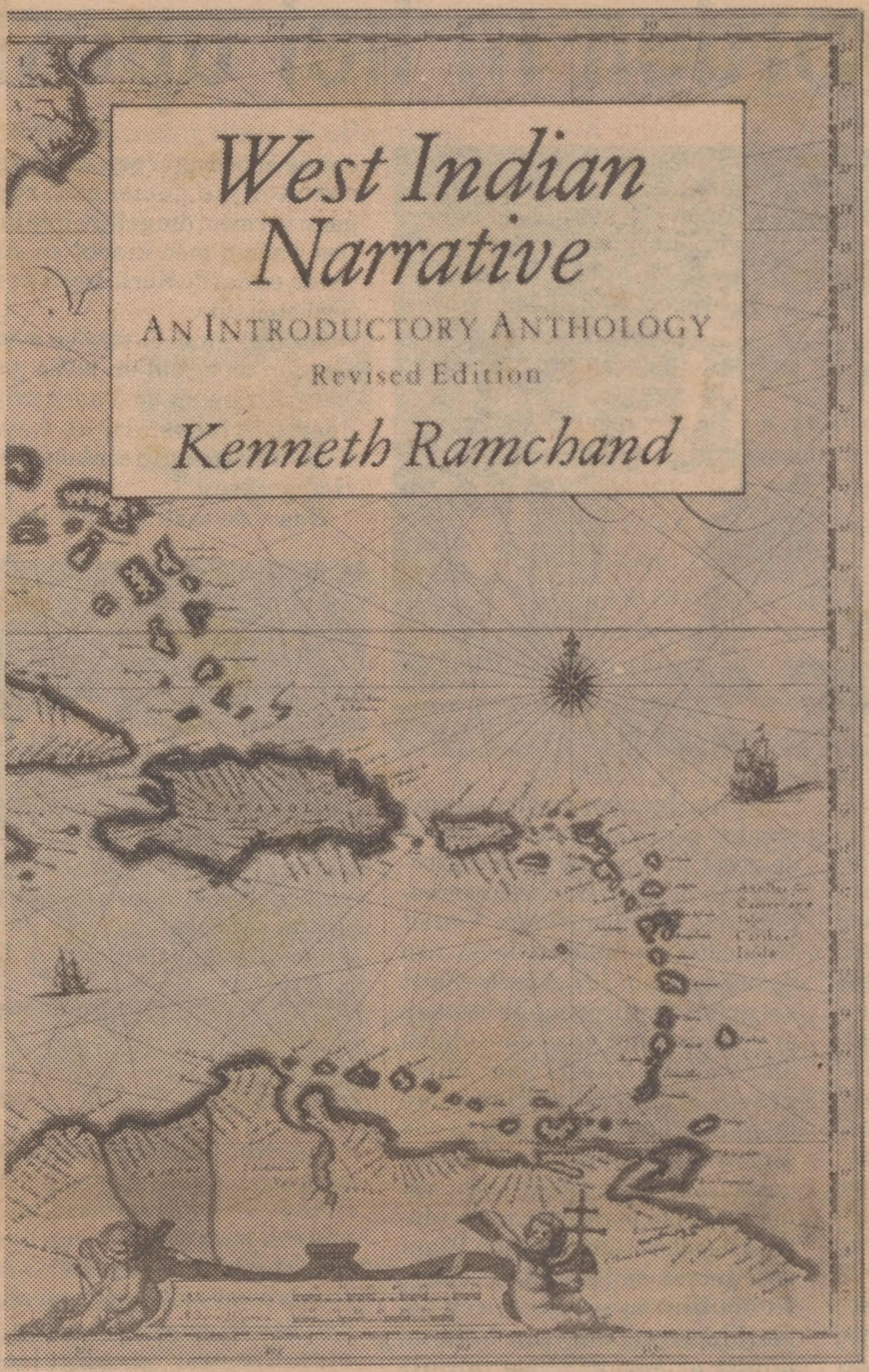
J.G. de Windt.

(mira blachi 11)

The West Indian Novel and its Background "herziene" uitgave

Vijftien jaar geleden verscheen de handelseditie van Kenneth Ramchands proefschrift *The West Indian Novel and its Background* bij de Londonse uitgeverij Faber & Faber. De studie maakte Remchand tot een autoriteit op het terrein van de Westindische Literatuur en heeft stellig eveneens bijgedragen tot een grotere bekendheid van deze literatuur. In de loop van de jaren werd het meerdere malen herdrukt. Vorig jaar verscheen een herziene uitgave — 'second edition' — van dit werk bij Heinemann, die dit jaar ook de lokale boekhandels bereikte.

Deze 'tweede editie' verschilt slechts in geringe mate van de 'eerste': een kort voorwoord en een uitbreiding van de 'year by year bibliography', de tekst van de studie als zodanig is onveranderd gebleven. In het licht van literatuurwetenschappelijke ontwikkelingen en de sterk toegenomen kennis van de Westindische literatuur in de laatste vijftien jaar is Ramchands verantwoording om de 'herziene' uitgave feitelijk onveranderd te laten nogal zwak. "One has changed and the situation has changed so the book would be different if it were being written today. But I am glad to have been the author of *The West Indian and its Background* and cannot wish to make alterations at this time. I would not have agreed to a new edition if I did not believe that it is still a useful contribution to West Indian Literary studies." Mijns inziens had Ramchand zich hier wel iets bescheidener kunnen opstellen: '*was* a useful contribution'.

Ramchands pionierswerk wordt gekenmerkt door een uitgesproken hang naar waarde-oordelen — typerend voor de Britse literatuur-kritische opleiding die hij heeft genoten. Zo laat Ramchand er geen twijfel over bestaan dat Roger Mais' *Brother Man* (oorspr. 1955) een beduidend betere roman is dan Sylvia Wynters *The Hills of Hebron* (oorspr. 1962), en dat Michael Anthony's *The year in San Fernando* (oorspr. 1965), met kop en schouders uitsteekt boven Austin Clarke's *Amongst Thistles and Thorns* (1965). Hiermee kan men het al dan niet eens zijn, met de *expliciete* waardering en argumentatie weet men in ieder geval waar men aan toe is met Ramchand. Dit weet men echter *niet* voor wat de keuze betreft van de behandelde werken als zodanig. Evenmin wordt duidelijk uit de eigenlijke studie waarom Ramchand zo'n beperkte opvatting over de 'background' van de Westindische roman heeft. Aan beide punten besteedt Ramchand nu kort aandacht in zijn 'preface to the second edition': een (onbedoelde) waarschuwing: Ramchand heeft zich door heel wat meer laten leiden dan hij in 1970 expliciteerde.

In de jaren zestig heeft Ramchand zich laten leiden door een (voor hem) inmiddels achterhaald ideaal. Dit ideaal betrof een Westindische toekomst waarin de verschillende groepen hun eigen etnische bijzonderheden langzaam maar zeker en op vreedzame wijze zouden opgeven voor een gemeenschappelijke Caribische identiteit. "(A)fter more than ten years of living amidst *the realities of post - Independence racialisms* it might have been difficult to write with the idealism of the earlier more hopeful period" (mijn cursivering), stelt Ramchand nu in het nieuwe voorwoord en laat het hierbij. Ramchands ideaal bracht met zich mee dat hij de invloed van literaire teksten en stromingen die wèl een specifieke etnische voorkeur uitspraken, en / of een uitgesproken militante houding propageerde, niet of nauwelijks ter sprake bracht. Het werk van Edgar Mittelholzer (Guyana, 1909-1965), waaruit een opmerkelijke voorkeur voor de Europese cultuur spreekt, en het werk van Ralph de Boissière (Trinidad, 1907) waaruit een militante anti-Westerse houding naar voren komt, lijken mij vooral hierom buiten het boek van Ramchand te vallen. Sindsdien is overigens door verschillende andere critici voor beide schrijvers een plaats opgeëist in de Westindische literatuur — zo ook voor teksten die de Afro- Caribische erfenis verheerlijken. In zijn studie doet Ramchand daarentegen zijn uiterste best om de verheerlijking van het Afro- Caribische cultuurgoed te minimaliseren. Opvallend is in dit verband dat enkele door Ramchand besproken teksten die de Caribische band met Afrika aanhalen door hem negatief worden gewaardeerd — Sylvia Wynters *The Hills of Hebron* bijvoorbeeld, al concentreert zijn geëxpliciteerde veroordeling zich op 'romantechnische' aspecten (toeval?). Waarschijnlijk wreekt zich in deze ook Ramchands concentratie op romans. Zoals elders in de regio heeft de verheerlijking van de Afrikaanse afkomst met name vorm gekregen in poëzie.

Door zich te beperken tot romans heeft Ramchand ook geen oog gehad voor de rijke orale literatuur. Het eerste van de drie delen van *The West Indian Novel and its Background* heet 'Life without Fiction' (pp. 1-76) en zou onder andere een (historische) verklaring moeten geven voor de moeizame start van de Westindische roman in de eerste decennia van deze eeuw en voor het emigreren van Westindische schrijvers in de jaren '50. Daar Ramchand (het bestaan en de invloed van) de mondeling overgeleverde literatuur onvoldoende erkent zijn de betreffende verklaringen alles behalve toereikend. Ook vòòr de opkomst van de roman in de Westindische samenlevingen was er een 'Life *with* Fiction'. Het heeft lang geduurd voordat dit werd ingezien door o.a. de schrijvers van romans, die dan ook lange tijd geen aansluiting zochten bij de bestaande traditie en zodoende ook geen 'gehoor' kregen.

Niet alleen Ramchands ideaal maakt dat men zijn uitspraken in *The West Indian Novel and its Background* met enige terughoudendheid dient te lezen. Ramchands — toenmalige èn huidige — opvatting over hoever de criticus zich bezig dient te houden met de 'background' heeft inmiddels het nodige aan overredingskracht ingeboet. De sociaal-historische context waaruit een werk voorkomt en naar verwijst mag feitelijk niet onderzocht worden volgens Ramchand. Voor Ramchand betekent 'background' voornamelijk 'analfabetisme', 'potentiële lezers', 'het standaard Engels en de lokale varianten', 'uitgevers', 'distributie', 'onderwijs in literatuur', 'literaire tijdschriften'. Wanneer we verder zouden (onder)zoeken dan '(t)here is a danger of losing one's sense of the mystery of the creative act and of the secrecy of the text(...),' aldus het voorwoord tot de 'tweede editie'. Een merkwaardig standpunt. Ramchand spreekt in dit verband van "take thunder for granted". Of wel, door gebrek aan kennis blijven sidderen en beven voor onweer, zo ook door de knieën voor het geschreven woord. Als alle schrijvers (en critici) er zo over dachten, dan zou de literatuur zich niet ontwikkelen: het doorzien van door een oudere generatie veronderstelde verbanden tussen literatuur en sociale werkelijkheid brengt jongere schrijvers onder andere tot vernieuwingen. Ramchand overschat bovendien onze intellectuele mogelijkheden, alsof we volgende week alle 'geheimen' en 'mysteriën' uit de wereld zouden hebben geholpen.

Ramchands *The west Indian Novel and its Background* lijkt mij niet een studie om anno 1985 als gezaghebbend te raadplegen. Er ging een enorme stimulans vanuit naar de studie van Westindische literatuur en naar de (her)uitgave van Westindische romans (de *Caribbean Writers Series* bevat inmiddels vele van de door Ramchand besproken werken). De betreffende literatuurstudie is echter wel al enkele stappen verder gekomen en heeft de aanpak van Ramchand grotendeels achter zich gelaten. ●

AART G. BROEK

(Kenneth Ramchand, "The West Indian Novel and its Background", second edition, London: Heinemann, 1984. xii + 310 blz. c. f 19,50.)

LINKS

Na een schuiver die in een lachfilm geen slecht figuur zou slaan, maar mij in huilen deed uitbarsten, "mocht" ik een tijdje mijn rechterhand niet gebruiken. Nu kan het werkwoord 'mogen' in al zijn vervoegingen een averechtse uitwerking op mij hebben, toch laat ik achtervolgd door de pijn die ik met pilletjes om de tuin in tracht te leiden en deskundig advies:"Het is voor uw bestwil mevrouw!", mijn hand een poosje met rust. "Wat erg, en nog wel je rechterhand", zeggen de mensen meewarrig kijkend naar de draagdoek waarin ik het lamme handje goed zichtbaar overal mee naar toe sjouw. Overigens ben ik volkomen onschuldig linkshandig geboren. In een tijd dat inkt nog moest drogen, veegde ik wat ik net had opgeschreven meteen weer uit."Hoe eerder je rechts leert schrijven hoe beter", zei de juffrouw die het beste met me voorhad. Na al die jaren sta ik nu bij de kassa openlijk maar nog wat onwennig met mijn linkerhand een cheque uit te schrijven. Het kan mij niet schelen dat de juffrouw mij wantrouwig gadeslaat en ruim de tijd neemt om te controleren wat ik heb opgeschreven terwijl zich een rij van ongeduldige mensen vormt. Ik kom er recht(s) vooruit. Ik ben links!

TJOEMA. ●

Charismatische vernieuwing tien jaar op Antillen

Mgr Ellis: gebedsgroepen moeten actief worden in het apostolaat

TIJDENS DE INDERTIJD op Curaçaos kerkelijk gebied befaame Blauwbaai- dagen werd tien jaar geleden de Katholieke charismatische beweging geboren. Dit gebeurde wonderlijk genoeg tijdens een oecumenische samenkomst. Dat was de Blauwbaaidag indertijd: een dag van de Curaçaose raad van kerken waarvan de katholieke kerk volwaardig lid is. Op die dag presenteerden abt Vlaar, father Blackett en Babsy Bleasdell de charismatische beweging zoals die op Trinidad tot stand was gekomen. Na de Blauwbaaidag bleven zij nog enige tijd op Curaçao. Via de retraite voor religieuzen te Brakkeput Ariba werd bekendheid gegeven aan de charismatische beweging waarna een basis werd gelegd welke degelijk genoeg bleek om tien jaar het enige duizenden mensen het tweede lustrum te vieren.

De charismatische beweging heeft in die korte tijd zijn ups en downs gehad. Na een hausse van zo'n vijf jaar geleden lijkt nu de tijd van de grote groei binnen de katholieke gelederen voorbij. Mogelijk ook omdat vele katholiek gedoopten zich blijkbaar meer thuis voelen in de talrijke Pinksterkerkjes welke als paddestoelen uit de grond zijn geschoten in de laatste jaren. Misschien als een onbetaalde rekening voor de grote

maar wat Europees - koele katholieke kerk? De charismatische beweging heeft zich ook binnen de katholieke gemeenschap ontwikkeld en een plaats veroverd en wordt gedragen door zijn gebedsgroepen die ook op ander gebied actief zijn. Of de beweging de grote verandering teweeg heeft gebracht binnen de katholieke kerk waarover men wel eens gedroomd heeft toen men uitpuilende kerken trok, dat valt te bezien.

Van de viering van het tweede lustrum werd het volgende verslag ontvangen van de "charismatici":

In het weekend van 4, 5 en 6 oktober heeft de Katholieke Charismatische beweging hun tweede lustrum gevierd op de Antillen, speciaal op Curaçao. Eregast was mevr. Babsy Bleasdell uit Trinidad, die samen met Abt Vlaar van Mount St. Benedict (Trin.) en de priester Harcourt Blackett uit Barbados, in 1975 de eerste stoot gegeven heeft tot het ontstaan van de Vernieuwing op de Nederlandse Antillen. Pater Emiliano Tardif, een Canadees die sinds lang in de Dominicaanse Republiek werkzaam is, was de voornaamste spreker. Hij werd zeer harmonieus bijgestaan door het echtpaar Alexis en Elba Camilo en door Mej. Pura Deogracias. Het thema van de feestdagen: "Jezus Christus: Leven, kracht en hoop", wisten ze op indrukwekkende wijze te vertalen naar het publiek door hun woorden, getuigenissen en gebeden voor allerlei doeleinden.

Na twee voorbereidings- bijeenkomsten, zaterdag 28 september in het Dr. J. Antoine Maduro-stadion en op 29 september op het Brionplein, konden enkele duizenden op de volle tribune van Sentro Deportivo Korsou en omgeving twee onvergetelijke dagen meemaken. Het opbruisen van samen loven en prijzen van de Heer, in gebed, zang en muziek werkte aanstekelijk. De muziekgroep van de jongeren van Steenrijk wist op treffende wijze harten en lichamen te bewegen, zodat dit samenzijn een "real Caribbean style" kreeg.

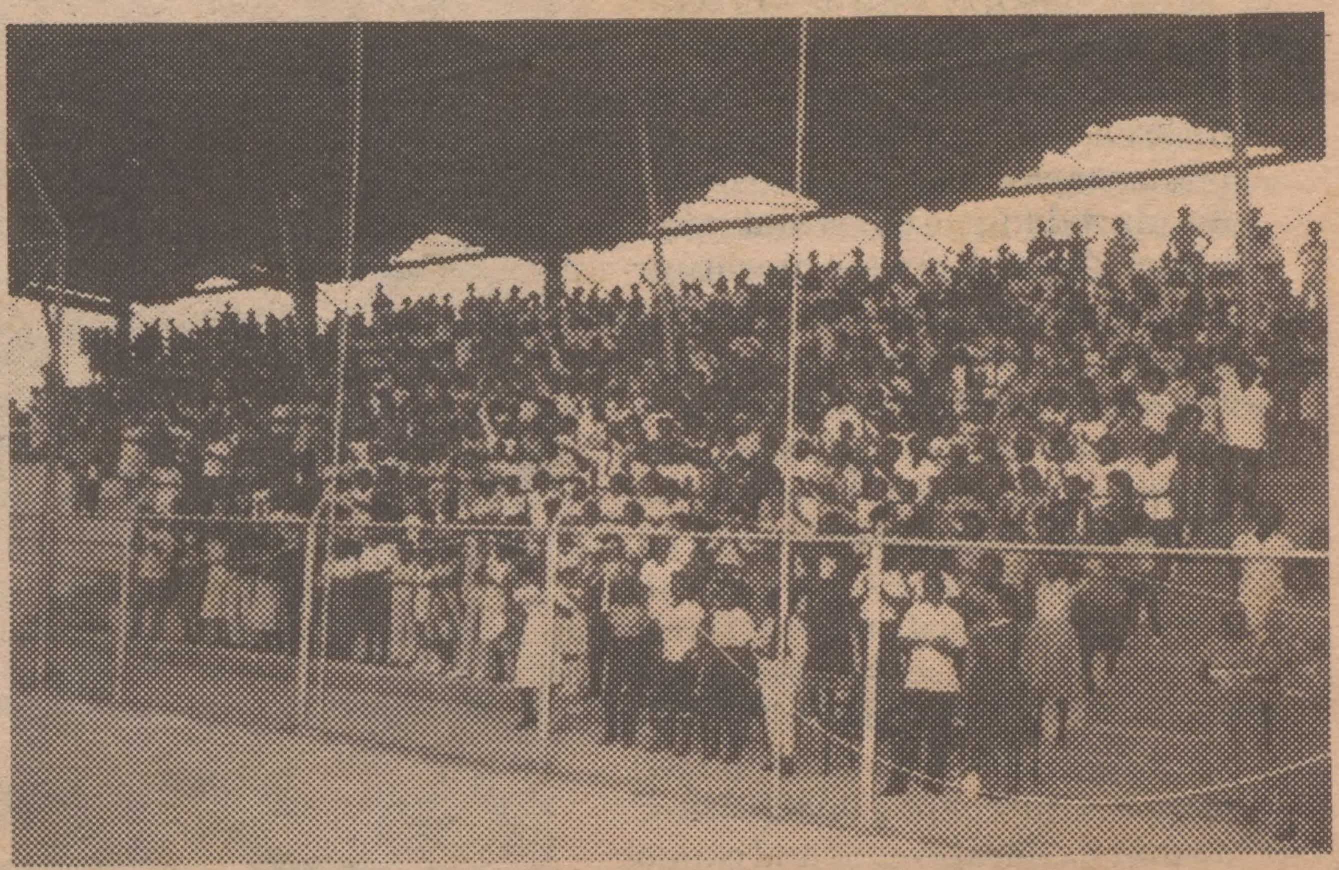
Na het laaiend enthousiasme van het eerste lustrum in 1980 is de geest in sommige gebedsgroepen van de charismatische beweging wat gaan sudderen. Vanuit twee centrale groepen, heeft zich de beweging over het hele eiland verspreid. Op dit ogenblik bestaan er ruim twintig groepen — bijna elke parochie heeft haar eigen groep — van volwassenen en jongeren. Deze beweging is ook uitgewaaierd naar Aruba en Bonaire waar de gebedsgroepen ook in bijna elke parochie in voortdurend lofgebed samenkomen. Maar door gebrek aan geschikte leiders en het blijven steken in een bepaalde structuur van bidden, moest er een nieuwe impuls komen.

Je zou kunnen zeggen dat met deze viering een nieuwe raket gelanceerd wordt om nieuwe gebieden en mogelijkheden van het gebed te gaan verkennen. Waar het naar toe moet, heeft o.a. Mgr. W. Ellis in zijn felicitatiebrief aan de leden van het Nationale Team en aan de charismatici verwoord: "Mijn innige wens is, dat de gebedsgroepen na hun 10 jaar zullen proberen meer mensen te winnen voor Christus door middel van aktief apostolaat onder het volk, zonder hun eigen geestelijk leven te verwaarlozen. Deze aktiviteiten kunnen verwezenlijkt worden door verschillende diensten, zoals geloofsonderricht aan groot en klein, ziekenpastoraal, huisbezoek, kortom door allerlei werk waarmee jullie van dienst kunnen zijn in de parochies". Verderop zegt de bisschop: "Het is onze wens dat de gebedsgroepen waarachtig christelijke gemeenschappen gaan vormen, die gelijken op families waarin men kracht en steun vindt, en dat de Kerk groeit in eenheid en liefde.

Dan zal uw licht stralen over de mensen en ze zullen jullie goede werken zien en de Vader prijzen door Christus, die is Leven, Kracht en Hoop, in eenheid met de Heilige Geest"!.

Naast de taak van het vormen voor de ontwikkeling van eigen geestelijk leven en voor de dienstbaarheid aan kerk en wereld, is de basis van deze Vernieuwing.

Het is zoals kardinaal Suenens van België het heeft gezegd: "Iedereen moet door het Cenakel": het dorre, rutinaire geloof van veel christenen moet door een zekere ervaring heen komen tot het besef dat "Christus leeft". (zie ook het boek .:an pader E. Tardif: "Jesús

van geschikte leiders is hetgeen de bisschop tot uitdrukking heeft gebracht de voornaamste inhoud van een werkprogram van de charismatische groepen, die reeds en steeds meer zullen moeten aantonen dat ze gemeenschappen vormen die een "evangelische kracht" zijn in de Kerk van vandaag, zoals pater Tardif het opmerkte.

Hoe zou men deze kracht kunnen ontdekken?
Wel, de Charismatische Beweging heeft een buitenkant, zoals het spontaan hardop bidden en loven en handengeklap, maar de binnenkant, het zich openstellen voor de Heilige Geest in ons leven, het nederig aanvaarden van de gaven van God die een opgave zijn está vivo", vert; "De kracht van het evangelie". De Charismatische Beweging biedt een kans hiervoor.

Er zijn verschillende groepen waarin de mensen uitgedaagd worden tot een daadwerkelijk christelijk leven, zoals het Maria Legioen, de katuchumenen- beweging, de Foccolarini. We kennen de stichters van deze bewegingen. De stichter van de Charismatische Beweging kent men niet, want hij is zoals pater Tardif zegt: DE HEILIGE GEEST.

Aan de vruchten van die Geest zult u ze kennen. Mogen wij in de toekomst steeds meer vruchten plukken van de Charismatische Beweging tot heil van ons allen. ●

Evangelische hulpdienst:

Geen hinder inperking vrijheden in Nicaragua

FRANKFORT - De protestantse kerken van Nicaragua ondervinden bij hun werk geen enkele hinder van de van kracht geworden noodtoestand, gepaard gaand met inperking van de burgerrechten. Dat heeft de voorzitter van de Evangelische hulpdienst Cepad, Gustavo Parajon, laten weten aan de Wereldraad van Kerken.

Uit zijn bericht kan worden opgemaakt dat die kerken zich wat dit betreft ook geen zorgen maken voor de toekomst.

Op een extra bijeenkomst van Cepad op 31 oktober zou de algemene vergadering nagaan wat de uitwerking is geweest van het regeringsdecreet en welke aanbevelingen eventueel moeten worden gedaan. Parajon wijst erop dat nog steeds de in 1979 afgekondigde grondwet geldt met artikel 8, dat gewetens- en godsdienst- vrijheid garandeert.

Hij betreurt het wel dat de in 1982 tegen Nicaragua begonnen strijd „die de Amerikaanse geheime dienst CIA heeft georganiseerd", voortduurt en het openbare leven aanzienlijk bemoeilijkt. ●

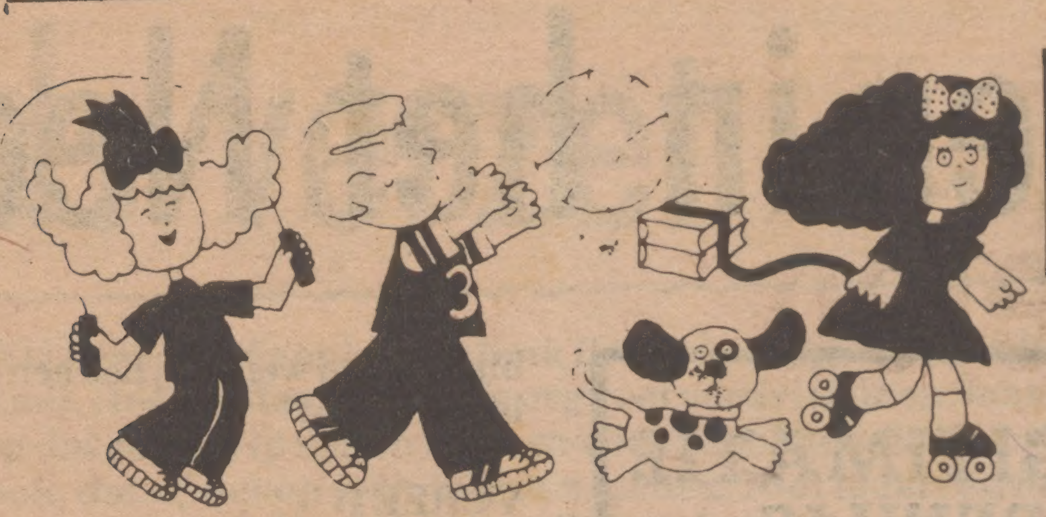
Meningen van Vaticaan en Wereldraad blijven verdeeld

ROME — De rooms- katholieke Kerk en de Wereldraad van Kerken verschillen "diepgaand" over de bevrijdingstheologie. Dit is opnieuw gebleken tijdens de vergadering van de gemeenschappelijke werkgroep van RK Kerk en Wereldraad.

Daarbij was het tot een openhartige en nuttige discussie over de bevrijdings- theologie gekomen. Dit zei de Franse predikant Jacques Maury, namens de Wereldraad-voorzitter van de werkgroep, te Vaticaanstad tijdens een slot- bijeenkomst die door Paus Johannes Paulus II werd bijgewoond. Maury sprak daarbij de hoop uit dat de huidige discussie ertoe zal leiden dat de positie van de armen in de wereld erdoor zal verbeteren.

Tussen de Wereldraad en Rome kwam het deze zomer tot een felle controverse over de bevrijdingstheoloog toen de secretaris- generaal van de Wereldraad, dr Emilio Castro (Uruguay), het spreekverbod, dat het Vaticaan de Braziliaanse bevrijdings- theoloog Leonardo Hoff heeft opgelegd, scherp veroordeelde. "Die maatregel heeft negatieve gevolgen voor de verkondiging van het evangelie in Latijns-Amerika".

Castro, die sprak tijdens de vergadering van de Wereldraad te Buenos Aires, werd daarop bekritiseerd door de waarnemer van het Vaticaan, mgr Basil Meeking, die het spreekverbod een "interne RK gelegenheid" noemde. Castro erkende dat hij wellicht wat teveel als Latijnamerikaan had gesproken, maar handhaafde desalniettemin zijn kritiek. ●

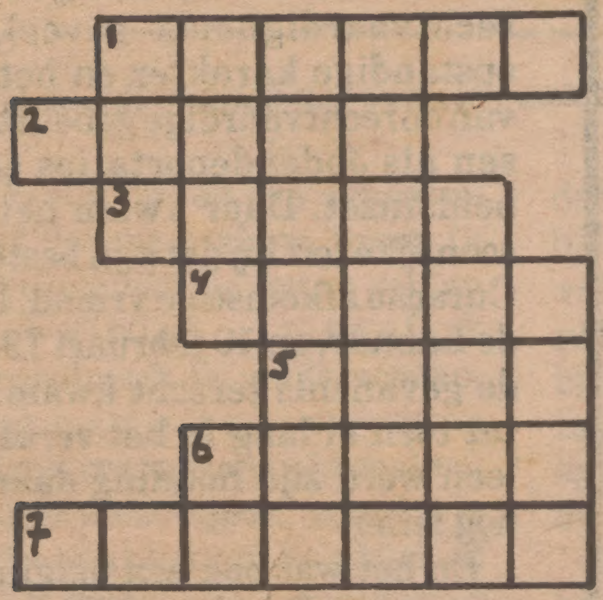

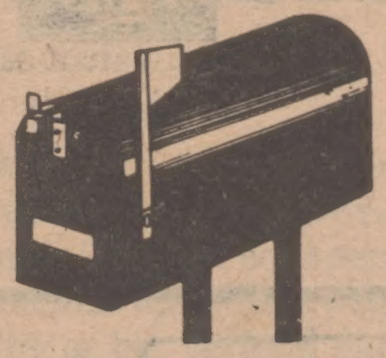
Papilon
kinderpagina

Beste Tante Nel,

Ik heb een puzzel gemaakt. Kunt u hem in «Papilon» zetten? Hier komt'ie. Wat komt er uit, als je alle letters onder de pijl naast elkaar zet?

In de brievenbus

1.wat in de zee groeit
2.wat uit de kraan komt
3.meervoud van mag
4.schelp, die hier veel gevonden en gegeten wordt
5.wat je op de klok afleest
6.waar je op zit.
7.eiland in de Caribische Zee.

En hier komen nog een paar moppen:
Drie bacteriën zitten in de buik van een man. Zegt er een: "De man wordt aan zijn maag geopereerd. We moeten ons verstoppen".
"Ik ga bij het hoofd zitten", zegt de eerste.
"Ik ga bij het hart zitten", zegt de tweede.
"En ik neem de drol van half zeven", zegt de laatste.

Voor de ingang van een schouwburg in New York hangt een bordje: Verboden te roken. Denk aan de brand van 1976! Iemand heeft er een bordje naast gehangen: Niet op de grond spugen. Denk aan de overstroming van 1887!

Waarom kan je een muis niet melken?
Omdat er geen emmer onder past.
Ajo, groeten van

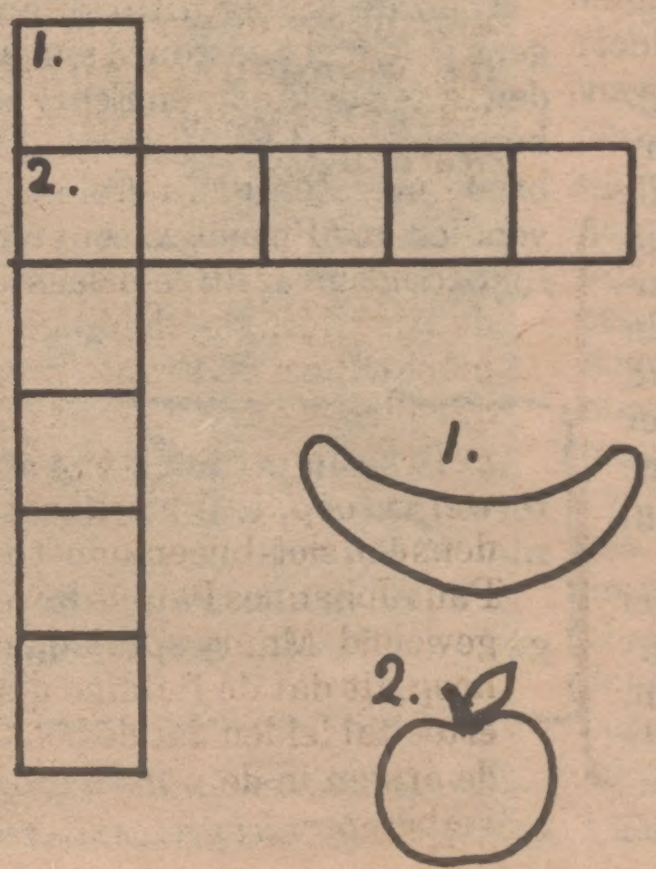
Maarten de Jong
Kaya Nikiboko Zd. 3
Bonaire

Beste Maarten,

Allereerst mijn excuses. Ik ben vorige week met vakantie geweest en vond je brief pas deze week op mijn bureau. Heb je de puzzel zelf gemaakt? Knap hoor. Ik denk dat ik de oplossing wel weet, maar zou je die toch voor alle zekerheid nog even op kunnen sturen? Dan komt die de volgende week in «Papilon». Heel hartelijk bedankt voor je leuke brief en tot schrijfs.

Tante Nel

Voor de eerste klas

VOOR DE EERSTE KLAS
Mm... lekker om te eten.
Schrijf de naam van vrucht 1 van boven naar beneden in de hokjes,
Schrijf de naam van vrucht 2 van links naar rechts in de hokjes.

Bammie het ezeltje

-door Nel Basilio-

"BAMMIE', ZUCHTTE mama ezel, "Eet je eten nu toch eens op". Bammie was een klein grappig ezeltje, met lange dunne poten en grote bruine ogen. Iedereen hield van hem en zijn mama natuurlijk het meest van allemaal. Maar toch mopperde mama ezel vaak op haar ezelzoontje. Dat kwam, omdat Bammie nooit wilde eten. Zelfs voor de sappigste kadushistukjes trok hij nog zijn neusje op. "Hoe moet dat nu?" zei mama ezel dan, "Zo word je toch nooit een flinke, sterke ezel".

Op een dag kwam kabouter Brr bij de ezeltjes op bezoek. "Ik heb de grote struik voor mijn huisje omgezaagd", vertelde hij. "Maar nu ligt hij vlak voor het tuinhek en ik ben te klein om hem weg te slepen. Ik heb een grote sterke ezel nodig".

"Oh, ik ben een grote sterke ezel!" riep Bammie, "Kijk maar". En hij strekte zich uit om maar zo groot mogelijk te lijken. "Welnee", riep zijn broertje Flip. "Ik ben veel groter. Mag ik helpen, kabouter Brr?" "Wel", zei kabouter Brr, "Dat wordt moeilijk, want de ezel van Baas Pepe wil ook al zo graag helpen. Maar weten jullie wat? We gaan een wedstrijd houden, volgende week. Wie het sterkste is en de wedstrijd wint, mag de struik voor mijn tuinhekje weg slepen. Eten jullie dus maar goed". En hij gaf mama ezel een knipoogje.

Oh, wat wilde Bammie graag de wedstrijd winnen. En de eerste dag at hij dan ook heel goed. En mama ezel balkte van plezier. Maar de volgende dag was Bammie al een beetje vergeten, dat hij de wedstrijd wilde winnen. Mama ezel moest hem honderd keer zeggen: "Eet nu eens door, Bammie". De derde dag liet hij wel zeven stukken kadushi staan. En de vierde dag was alles weer net als vroeger: Bammie wilde niet eten. "Ik ben toch wel sterk", zei hij met zijn neus in de wind.

En zo kwam de dag van de wedstrijd. Kabouter Brr had een dik stuk touw en wie het hardst daaraan kon trekken, had gewonnen. Het ezeltje van Baas Pepe nam het ene eind in zijn bek

en Flip het andere eind. "Een, twee, drie... trekken maar"! riep kabouter Brr. De twee ezeltjes trokken en trokken en zuchtten en hijgden. Het viel niet mee, hoor. Ze hadden de hele week goed gegeten en waren allebei even sterk. "Hup, zet hem op!" schreeuwden de konijntjes en geitjes, de muisjes en de hagedisjes, die naar de wedstrijd waren komen kijken. Het ezeltje van Baas Pepe gaf een ruk aan het touw. Flip gaf ook een ruk aan het touw en toen.... rolde het ezeltje van Baas Pepe ondersteboven. Flip had gewonnen. "Hoeraaa!" schreeuwde iedereen. Nu mocht Bammie met Flip trekken. Ze namen ieder een eind van het touw in hun bek. "Een, twee, drie... trekken maar!" riep kabouter Brr. En het volgende ogenblik gaf Flip een flinke ruk aan het touw en lag Bammie op zijn neus. "Hahaha, die Bammie!" lachten alle dieren. Bammie sloop met de staart tussen zijn poten weg. "Had ik toch maar goed gegeten", dacht hij beschaamd. "Nu lacht iedereen me uit".

Verborgen achter een rotsblok keek hij toe hoe Flip de struik voor het huis van de kaboutert es weg wilde trekken. Flip rukte en trok, maar.... de struik bleef liggen, waar hij lag. Hij was veel te groot, zelfs voor Flip. "Oh oh", zuchtte kabouter Brr. "Dan moet ik hem maar in stukjes zagen. Dat duurt wel vijf jaar, voor ik daarmee klaar ben".

Bammies oren gingen opeens weer overeind staan. "Nu zal ik ze eens wat laten zien", balkte hij zachtjes. "Ik ga zoveel eten, dat ik nog sterker wordt dan Flip en die struik weg kan trekken". En dat deed hij. Oh Oh, wat kon die Bammie van die dag af eten! Hij at alles op, wat zijn mama hem gaf en zei maar steeds: "Nog meer, mama". Mama ezel balkte van blijdschap en zei: "Wat zal ik nu een sterke Bammie krijgen.

Ja, mama ezel kreeg een heel sterke Bammie. Elke avond, als iedereen sliep, sloop Bammie naar de tuin van de kaboutertjes en rukte en trok uit alle macht aan de struik. Eerst gebeurde er natuurlijk niets. De struik bleef waar hij was. Maar op een goede avond, toen Bammie wel twintig dagen zo goed gegeten had, voelde hij opeens de struik een stukje vooruit gaan. En de volgende morgen vroeg stond Bammie bij de struik en balkte alle dieren uit de mondi bij elkaar.

"Nee maar, wat is die Bammie groot geworden!" fluisterden de dieren tegen elkaar. "Hij lijkt helemaal niet meer op dat kleine ezeltje dat nog niet eens aan een touw kon trekken". "Hij heeft zeker heel goed gegeten", zei kabouter Brr en knipoogde tegen mama ezel. Toen pakte Bammie de struik en trok uit alle macht. En met open bekjes van verbazing zagen de dieren de struik langzaam voorbijschuiven. Nee maar, wat was Bammie opeens sterk geworden!

"Hiep hiep hoeraa voor Bammie", schreeuwden ze allemaal. En dat Bammie daarna nooit meer zei: "Ik lust geen eten", dat snappen jullie zeker wel.

Boy, een Antilliaanse jongen in het Neder

In het huis van de familie Ecury aan de Schelpstraat stond vroeger een kamferkist waarover de heer des huizes Segundo Nicasio (Dundun) met strengheid waakte. Als de kinderen of kleinkinderen zelfs maar in de buurt ervan kwamen, werden ze al met een blik gewaarschuwd daar weg te blijven. Zelfs zijn vrouw Annie was niet op de hoogte van alles wat er zich in de met geheimzinnigheid omgeven kist bevond. Ook na de dood van grootvader Ecury bleef de kist dicht, herinnert zich zijn kleinzoon Ted Schouten.

„Pas toen mijn beide grootvaders gestorven waren, vertelde de oude 'yaya' Carmen Gonzalez, die als klein meisje al bij de familie in dienst was getreden als hulp in de huishouding en kindermeisje, wat er in die kist zat: alle papieren over Boy Ecury, die in het Nederlandse verzet zat en op 6 november 1944 door de Duitsers werd gefusilleerd op de Waalsdorper- vlakte in de duinen bij Den Haag."

OPDRACHT

Toen Ted Schouten (na zijn middelbare schoolopleiding aan het Colegio Arubano, zijn studie Nederlands / Engels aan de Antilliaanse Leraren- opleiding en enkele t.v.-cursussen in Utrecht en Hilversum) in dienst trad bij Tele Aruba als 'producer', dacht hij voor zijn eerste eigen project aan een documentatie over zijn oom Boy Ecury.

„Wat ik als kind over Boy hoorde, was nogal verwarrend. Ik had het gevoel dat er iets niet klopte, dat de familie Boy ophemelde. Iedereen kan later wel zeggen dat iemand die stierf in de oorlog in het verzet zat, dacht ik. Grootvader had nooit veel informatie los gelaten over Boy; ik had maar enkele foto's gezien, niet meer. Jaren na de dood van mijn grootvader woonde ik vier jaar bij mijn grootmoeder; met haar heb ik veel over Boy gepraat. Tot aan haar dood hield ze zich veel met hem bezig.

Toen ik dus de opdracht kreeg een produktie te ontwerpen, was Boy een uitdaging om een vaag gevoel uit mijn jeugd te verifiëren. Als er voldoende visueel materiaal zou zijn, zou ik die uitdaging die ik mezelf stelde, accepteren.

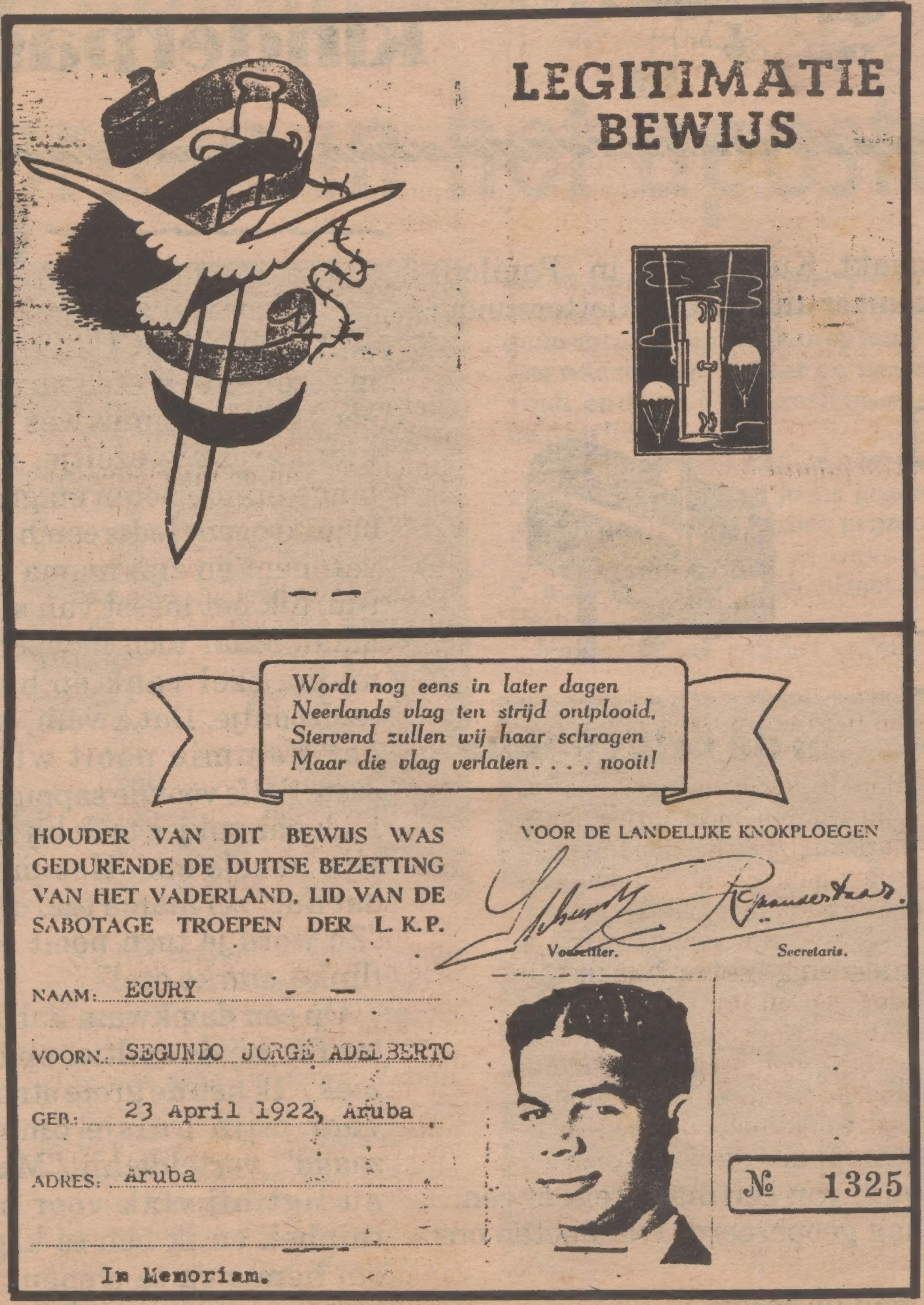
Met een gevoel alsof ik een taboe doorbrak, heb ik de kamferkist geopend. Toen ik al die albums zag, folders, foto's van Boys begrafenis met zoveel militairen erbij — Boy werd met militaire eer begraven — begreep ik dat Boy toch wat betekend moest hebben, en misschien meer dan ik aanvankelijk sceptisch wilde zien.

Mijn grootvader had dertien kinderen, waarvan Boy de middelste was. Met drie broers en zussen studeerde Boy vanaf 1937 in Nederland. Grootvader schreef zijn kinderen regelmatig en afschriften van al zijn brieven en van de brieven van de kinderen naar huis, vond ik alle keurig gerangschikt in de volle kamferkist. Grootvader voedde zijn kinderen die zover weg waren, op per brief; hij was streng, maar ook bezorgd, wat bleek toen hij in 1939 zijn kinderen zelf ging opzoeken.

Toen ik begon te lezen, ging de familie- geschiedenis voor me leven. Boy bleek, hoewel hij niet de oudste was, toch de rol te hebben van centrale figuur voor de kinderen Ecury in Nederland; hij bemoedigde en leverde kritiek.

Maar ook leerde ik uit de vele brieven iets over de positie van de Antillianen in de vooroorlogse Nederlandse gemeenschap. Die waren toen nog een zeldzaamheid, er was geen discriminatie, maar eerder verbazing over het anders zijn: de donkere huid, het gekrulde haar.

Toen ik een passage las waarin grootvader het betreurde dat er tot nu toe niemand was die het leven van Boy geboekstaafd had, stond mijn besluit vast. Ik wilde een t.v.-produktie maken over mijn oom als verzetsman, en vroeg subsidie aan bij de Sticusa, die ik na veel touwtrekken kreeg."

LEGITIMATIE BEWIJS

Wordt nog eens in later dagen
Neerlands vlag ten strijd ontplooid,
Stervend zullen wij haar schragen
Maar die vlag verlaten . . . . nooit!

HOUDER VAN DIT BEWIJS WAS GEDURENDE DE DUITSE BEZETTING VAN HET VADERLAND, LID VAN DE SABOTAGE TROEPEN DER L. K.P.

VOOR DE LANDELIJKE KNOKPLOEGEN

Voorzitter. Secretaris.

NAAM: ECURY

VOORN.: SEGUNDO JORGE ADELBERTO

GEB.: 23 April 1922, Aruba

ADRES: Aruba

№ 1325

In Memoriam.

DOCUMENTATIE

In september 1983 was Ted Schouten drie weken in Nederland, waar hij op informatie uit ging bij het Rijksinstituut voor Oorlogs- documentatie; maar zijn eigen verzameling bleek intussen heel wat meer te bevatten dan wat daar voor handen was... Via het Nederlandse Roode Kruis en informatie van de Dienst Identificatie Berging bleek het mogelijk de plaats van het in de duinen gedolven massagraf te localiseren, hij informeerde telefonisch bij het ministerie van Defensie, hij bezocht in de gevangenis van Scheveningen de cel die herinnert aan de gevangen verzetstrijders, hij sprak met de voorzitter van het Comité Oranjehotel van de Stichting 40-45.

Boy Ecury wordt in het *Gedenkboek van het Oranjehotel* uitvoerig vermeld, wat eigenlijk onjuist is, omdat hij daar nooit gevangen heeft gezeten.

Ted Schouten sprak met familieleden en met mensen die Boy hebben meegemaakt. Het resultaat was een enorme hoeveelheid materiaal waaruit de documentaire BOY tot stand kwam, die in mei 1984 door Tele Aruba werd uitgezonden en op 6 november ter gelegenheid van de veertig-jarige herdenking van Boys sterfdag, werd herhaald.

„Intussen was ik in januari 1984 al benaderd door de Nederlandse auteur Miep Diekmann, die me vroeg een boek over Boy te schrijven voor de Arubaanse uitgeverij Charuba. En daarmee kon ik mijn stille belofte die ik mijn grootvader gedaan had,inlossen."

KARAKTER

„Boy komt uit de familie- papieren tevoorschijn als een zelfbewuste, wat koppige figuur, met een sterk rechtvaardigheids- gevoel. Zijn strenge vader accepteerde hij als zodanig, maar verder moest er niemand aan hem komen. Toen frater Sigismund hem op school een keer hardhandig aan zijn oren trok zonder reden, was dat voldoende om Boy resoluut van school te halen en hem op een openbare school te plaatsen.

In Nederland had Boy het aanvankelijk niet gemakkelijk. Het grote Arubaanse gezin leefde in betrekkelijke welstand en het was in Nederland in die tijden een heel stuk minder, financieel gezien. Het eten in het kostgezin was niet al te ruim. Kaas, jam, koek: voor een Antilliaan was het èn het een èn het ander, voor de minder welgestelde Nederlanders was het òf het een òf het ander. En de porties waren klein!

Toen de oorlog uitbrak en er geen geld meer gestuurd kon worden, leden de kinderen Ecury zelfs honger, zodat ze bij een bakker brood moesten gaan stelen. Bovendien had Boy nogal eens moeilijkheden omdat hij snel dacht dat hij beledigd werd; hij had een paar lange tenen!"

VERZET

Waarom begaf zo'n Antilliaanse jongen (die het thuis goed had en die door zich wat verdekt op te stellen, de oorlog had kunnen uitzitten, waarna zijn bedje op Aruba gespreid zou zijn) zich in het Nederlandse verzet?

„Het was een combinatie van factoren als een aangeboren rechtvaardigheids- gevoel, zijn opstandige karakter en het zien van onrechtvaardige gebeurtenissen als Jodendeportaties en arbeidsinzet. Daar kwam het persoonlijke feit bij dat zijn beste van Curaçao afkomstige vriend, Louis de Lannoy, op 10 februari 1944 in de gevanenis terecht kwam. Boy zat toen al lang in het verzet, alleen werd zijn houding daardoor nog feller.

En het was ook een neiging tot avontuur. Boy liep altijd gewapend, hoewel hij natuurlijk wist dat op verboden wapenbezit absoluut executie volgde. Boy reed altijd op een motor zonder daarvoor papieren te hebben. Hij hield zijn omgeving zorgvuldig buiten gevaar, maar voor zichzelf was hij onvoorzichtig, en bij Duitse controles zelfs agressief. Dat was zijn vorm van persoonlijk verzet.

Hij werd opgepakt toen hij uit de kerk kwam op zondag 5 november en een gewoon langs het Duitse S.D.-hoofdkwartier liep, waar hij herkend werd en verraden. Hij werd toen al lang gezocht.

Hij had voortdurend het idee achtervolgd te worden; daarom ook is hij naar het westen van Nederland gegaan in plaats van rustig in Noord-Brabant te blijven. Hij leidde een erg zwervend bestaan tot hij zich aansloot bij de Haagse K.P. Of wilde hij een actiever rol dan alleen het doorknippen van draden, het laten ontsporen van treinen en het vervoeren van Engelse piloten naar de Belgische grens!

Na het afgeslagen offensief van de Geallieerden bij Arnhem in 1944 werd de havenstad Rotterdam zeer belangrijk. Daar trok het landelijk K.P.-hoofd Van Bijnen een aantal Knok Ploegen samen, ook de Haagse waartoe Boy hoorde. In Rotterdam ging het toen mis door verraad.

Omdat men wist dat het ging spannen, schreef iedereen een afscheidsbrief, ook Boy (zie kader), en maakte men foto's. Die vielen in handen van een verrader, die later weliswaar geliquideerd werd, maar toen was het te laat.

Omdat familie van deze man nog in leven is, ben ik erg terughoudend geweest met het vermelden van mijn gegevens hieromtrent. Alleen wat door verschillende bronnen, onafhankelijk van elkaar, werd vermeld en overeen kwam, heb ik opgenomen. Alles heb ik dubbel gecontroleerd, het is

„...ik zie hem toch terug als een beeld van een generatie, die toen optrad — waar ze dan ook vandaan kwamen — die het er niet bij liet zitten...
... zó zie ik hem terug... en zó zie ik... dat zijn leven, zo kort het geduurd heeft... een afgemaakt stuk werk was..."

...Tonnie Brantenaar die tegelijk met Boy gearresteerd werd, maar als enige van de vier niet geëxecuteerd, over zijn verzetsvriend...

...rlands verzet

> **„Als deze brief aankomt, denk ik dat het afgelopen zal zijn met mij. Het zal May en Pappa erg veel verdriet doen, maar ik hoop dat ze begrip zullen hebben voor wat ik te schrijven heb en ook, dat zij het op prijs kunnen stellen. Niet iedereen heeft de mogelijkheid dit te doen en ik beschouw het als een eer voor mezelf, maar in de eerste plaats voor mijn geliefd Aruba (dat Nederlands is) en voor mijn geliefde vader en moeder.(...)**
> **Werk zoals ik nog nooit gedaan heb en God mag weten of ik het ooit nog zal kunnen doen, Maar... ontzettend mooi werk.**
> **Werk waar ik van houd, niet om het werk zelf, maar omdat het werk is, dat gedaan moet worden. Als iedereen zegt: 'Laat dat maar aan anderen over', dan doet niemand ooit iets.**
> **Ik beschouw dit werk dus ook als een plicht."**

...(Uit de 'afscheidsbrief' van Boy aan zijn familie thuis)...

gemakkelijk om er een sensatieverhaal van te maken, maar ik heb gekozen voor de feiten zelf en zo weinig mogelijk geïnterpreteerd. Ik wilde voorkomen dat men mij zou verwijten mijn eigen oompje op te hemelen.

Historie moet rijpen, voordat je ze kunt oppakken en zo objectief mogelijk weergeven. Omdat ik zelf de oorlog niet meegemaakt heb — ik ben in 1955 geboren — en niet weet wat honger en verzet is, heb ik via gesprekken en het geschreven materiaal voldoende afstand tot het onderwerp kunnen bewaren. Doordat het familie betreft, ben ik er van de andere kant ook weer dicht bij betrokken. Ik heb geprobeerd een evenwicht te vinden."

GEBRUIKT?

"Boy is door zijn in Nederland opvallende uiterlijk van donkere Antillaan gebruikt door de verzets- organisatie voor bepaalde karweitjes. Als hij met een kameraad Engelse piloten naar de grens moest brengen, werd hij er bij een controle altijd direct door de Duitsers uitgepikt, wat de aandacht van de piloten afleidde. En hij had uiteraard prima (vervalste) papieren! Toen ze eens een paar piloten achter op de fiets weg brachten, ging er het verhaal dat het een schande was dat men de piloten liet fietsen. Men zag in Boy de vreemde.

Maar ik geloof niet dat je dat 'gebruikt worden' moet uitleggen in negatieve zin. Ze hebben Boy goed kunnen gebruiken als lokaas en afleidings- manoeuvres.

Boy deed zijn verzetswerk ondanks de waarschuwingen van kennissen en familieleden. Hij drukte dat werk zo uit: 'Ik ben hier alleen, ik heb hier geen ouders, vrouw of kinderen op wie men wraak zou kunnen nemen. Als ik word opgepakt, heeft dat geen gevolgen voor anderen.' Daar had Boy goed over nagedacht; hij ging welbewust te werk."

NIEUWE GEGEVENS

„Of je nu een t.v.-documentaire maakt of een boek schrijft, in beide gevallen heb je een 'goed story' nodig. Maar mensen zijn voor de camera voorzichtig met wat ze zeggen. Ze ervaren het als hun verantwoordelijkheid. Als je iets zwart op wit schrijft, heeft dat sterk het imago van echtheid; je voelt je als auteur verantwoordelijk voor stijl en structuur als media om de communicatie met de lezer tot stand te brengen.

Bij een t.v.-documentaire zijn zoveel personen betrokken; het vergt veel voorbereiding en organisatie. Voor het boek heb ik al mijn documentatie weer opnieuw doorgewerkt, ik heb de relevante citaten gezocht. Ik heb de mensen zoveel mogelijk zelf aan het woord gelaten.

Door de documentaire kwam er veel nieuw materiaal aan het licht. Mensen belden me op naar aanleiding van de uitzending. Ik heb meer gegevens over de verrader C. Bitter kunnen vinden, over de aanslag die Boy met een collega op een S.D.-er heeft gepleegd, over een koerierster van de knokploeg, die door Miep Diekmann geïnterviewd werd, en in het algemeen over de laatste weken van Boy en de steeds toenemende activiteiten van zijn ploeg die in een catastrofe eindigden door het verraad.

De documentaire heeft bij mensen op Aruba een bewustwordings- proces aan de gang gebracht. Zoiets van: je rijdt zo vaak langs de L.G. Smith Boulevard, maar wie was die eigenlijk, van wie je daar een standbeeld ziet staan? Ze maakte de mensen bewust van de rol van het verzet, zo'n veertig jaar geleden!

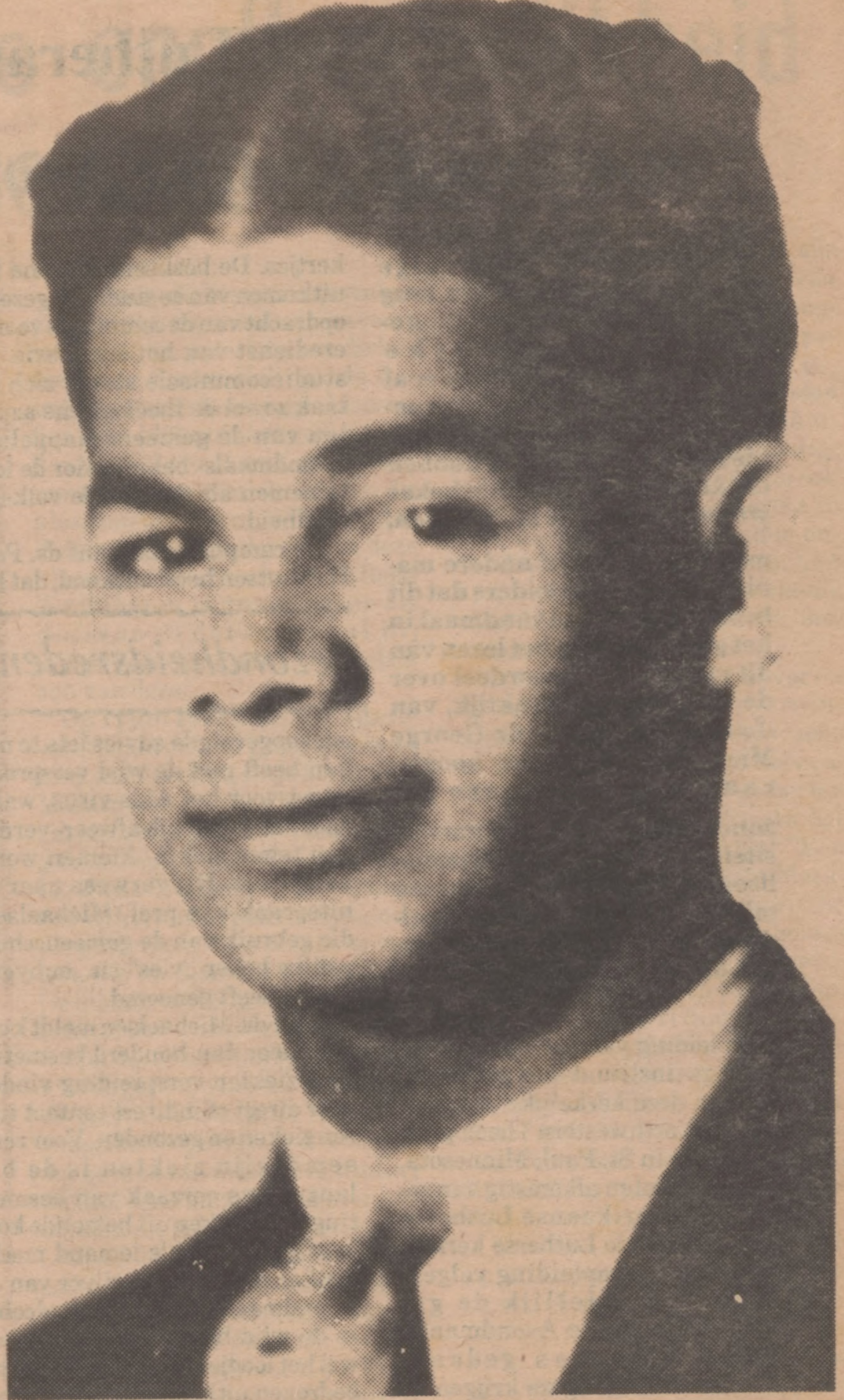
Door bemoeienissen van Jos van der Schoot en François Citroën is op 20 juni 1984 het 'verzetsherdenkings- kruis' posthuum aan Boy toegekend. Het kruis en de daarbij behorende oorkonde zijn in mijn bezit.

Maar ik heb een boek willen schrijven over het leven van Boy Ecury, niet over wat er na zijn dood is gebeurd. Dat krijgt in mijn boek alleen aandacht in de 'inleiding' en 'nadere informatie' achterin. Er is in die oorlog natuurlijk zoveel gebeurd, maar ik heb Boy in het centrum van die gebeurtenissen geplaatst. Je moet durven kiezen om een boek leesbaar te maken. Dat heb ik geprobeerd."

ANTILLIAAN

„De ondertitel van mijn boek luidt: een Antilliaanse jongen in het Nederlandse verzet. Hij voelde zich Antilliaan en hij is van belang voor de Antilliaanse geschiedenis, omdat we in hem kunnen zien wat een Antilliaan gedaan heeft.

Boy was trots op zijn geboorte-eiland Aruba, maar hij schreef ook aan Johnny Mauricio, die met vrienden van plan was een 'Colonia Korsow na Holanda' op te richten, waar Boy evenwel niets voor voelde: "...wij, enige Curaçaoënaars alhier...; wij Curaçaoënaars die later naar Curaçao terug gaan..." Hij slootzich gewoon aan bij het toenmalige spraakgebruik, zonder zich op de eerste plaats Arubaan te voelen. Dat is nu misschien een beetje tegendraads, maar daar kan ik niets aan doen. Op het monument aan het Waaigat wordt ook Boy Ecury vermeld, en dat is terecht! Boy heeft zijn plaats in de Antilliaanse geschiedenis. Ik doe er niet aan mee om bepaalde partij-politieke ideeën of eilandelijke strevingen, die nu leven, te plaatsen in die ti d, dat zou historische falsificatie zijn."

Ted Schouten praat met overtuiging en zelfs haast vervoering over Boy en wat hij allemaal aan de weet is gekomen. Stapels foto's tonen aan dat hij iedere stap die hij van Boy heeft kunnen achterhalen, ook in beeld heeft vastgelegd: personen met wie Boy omging, huizen waar hij woonde, zijn school, gebouwen, straten...

Elk plekje waar Boy ooit geweest is, heeft Ted nagelopen en gefotografeerd tot een indrukwekkende eigen documentatie. Je zou denken aan een familietrek, als je dit vergelijkt met de kamferkist van grootvader Dundun.

Maar door de t.v.-documentaire en het boek BOY kunnen wij nu meeleven. Boy is niet alleen iemand van zijn familie, maar zo wordt hij van ons allemaal.

Ted Schouten slaagde er indertijd in zijn documentaire over het leven en streven Boy op overtuigende en ontroerende wijze op mij over te brengen. Diezelfde ontroering onderging ik opnieuw toen ik het nu uitgekomen boek las, omdat het getuigt van dezelfde 'bedwongen emotie', waarmee Schouten zijn woord- en beeldmateriaal heeft vorm gegeven. ●

WIM RUTGERS

... Ted Schouten(r) bezig met opnames in het Oranjehotel te Scheveningen ...

... Ted Schouten aan het werk voor de documentaire over Boy ...

Amerikaanse Lutheranen mijden gemeenschappelijke Avondmaalsbeker

ST. PAUL — „Nadat enige Avondmaal- gangers een teug hebben genomen uit de gemeenschappelijke Avondmaals- beker, zitten er al miljoenen bacteriën en virussen aan. We zouden er niet over piekeren als we gasten hebben die allemaal uit dezelfde beker water hun dorst te laten lessen,

maar op de een of andere manier denken kerkleiders dat dit best kan als het Avondmaal in het geding is". Na het lezen van dit vernietigende oordeel over de avondmaals- praktijk, van de hand van prof. dr George Michaelsen, emeritus- hoogleraar in de Openbare gezondheidszorg van de universiteit van Minnesota, gespecialiseerd in de samenhang tussen milieu- factoren en verspreiding van ziekten, is de boot aan in Luthers Amerika.

De leiding van het grootste opleidings- instituut van predikanten van deze kerkelijke richting, Luther Northwestern Theological Seminary in St. Paul, Minnesota, waar studenten afkomstig van zowel de Amerikaanse Lutherse kerk als van de Lutherse kerk in Amerika hun opleiding volgen, heeft onmiddellijk de gemeenschappelijke Avondmaalsbeker in de ban gedaan. Avondmaals- gangers krijgen de wijn voortaan uitgereikt in aan tafel ingeschonken afzonderlijke bekertjes. De beslissing viel na het uitkomen van de studie, opgezet in opdracht van de commissie voor de eredienst van het seminarie. De studiecommissie stelde zich tot taak zowel de theologische aspecten van de gemeenschappelijke Avondmaals- beker onder de loep te nemen als die van de volksgezondheid.

De campus- predikant ds. Paul H. Knutson heeft ontkend, dat het

gezondheidsredenen

snel opgevolgde advies iets te maken heeft met de wijd verspreide angst voor het Aids-virus, waardoor het menselijk afweer- vermogen tegen ziekte- kiemen wordt aangetast. Hij verwees naar de uitspraak van prof. Michaelsen, die gebruik van de gemeenschappelijke beker „vies" en „onhygiënisch" heeft genoemd.

Naar dr. Michaelsen meldt kunnen meer dan honderd besmettelijke ziekten verspreiding vinden door direct of indirect contact tussen zieken en gezonden. Voor rond een dozijn ziekten is de belangrijkste oorzaak van besmetting het drinken uit hetzelfde kopje of glas. „En als iemand mocht denken dat door het zilver van de Avondmaals- beker en de alcohol in de wijn bacteriën en virussen wel het loodje zullen leggen, zal hij bedrogen uitkomen; verdere groei van bacterie- besmetting wordt er op z'n best niet door bevorderd, maar ontsmettings- middel zijn ze niet", aldus de hoogleraar.

Dr. Michaelsen vindt ook dat degenen die vasthouden aan de gemeenschappelijke beker als symbool van christelijke eenheid, geen been meer hebben om op te staan, als vanuit een schenkbeker met tuit voor ieder zichtbaar individuele bekertjes worden gevuld. De studiecommissie heeft zeer veel literatuur bestudeerd wat betreft gebruik van de gemeenschappelijke beker en is tot de conclusie gekomen, dat deze praktijk een gevaar oplevert voor de volksgezondheid. Daaraan veranderd het geregeld afvegen van de beker of het draaien bij het doorgeven ervan, niets, aldus het rapport.

Noch in de Bijbel, noch in Lutherse belijdenis- geschriften, heeft de studiecommissie een aanwijzing gevonden dat de gemeenschappelijke beker echt moet. Als er dan risico's zijn, dan maar een bekertje voor ieder, zo luidt de praktische conclusie.

In Nederland is in de protestantse kerken gebruik van de gemeenschappelijke beker eerder regel dan uitzondering. In de Rk kerk wordt bij uitzondering tijdens de Eucharistieviering gelegenheid geboden de hostie in wijn te dippen of een teugje uit een voorgehouden beker met wijn te nemen, die dan telkens wel wordt afgeveegd. ●

Gereformeerde kerk Curaçao:

Eind- en beginpunt

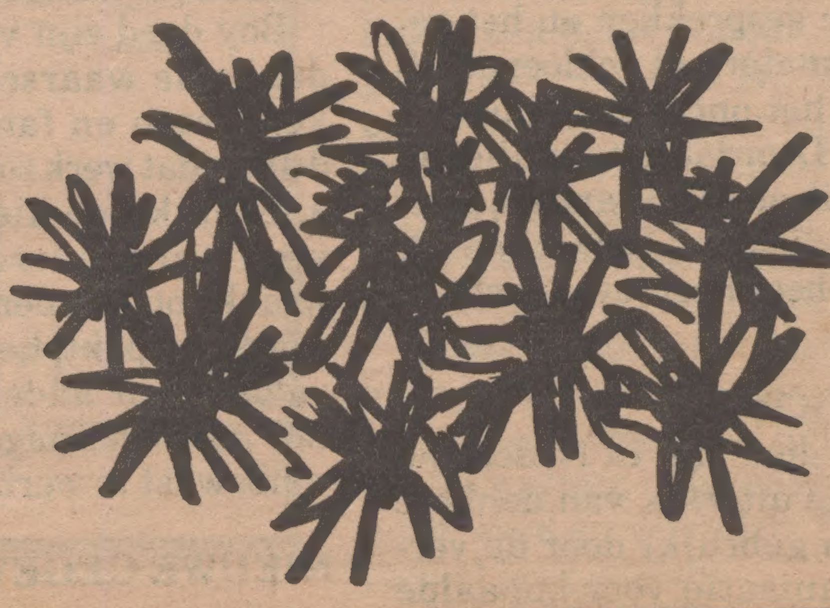
HET CONTACT met de voormalige gereformeerde kerk op Curaçao zal nog niet helemaal verbroken worden. Op verzoek van de Verenigde Protestantse Gemeente te Curaçao, waarin de Nederlandse gemeente vorig jaar is opgegaan, blijft er waarschijnlijk een kleine commissie bestaan, waarop men vanuit het Antilliaanse eiland af en toe kan terugvallen.

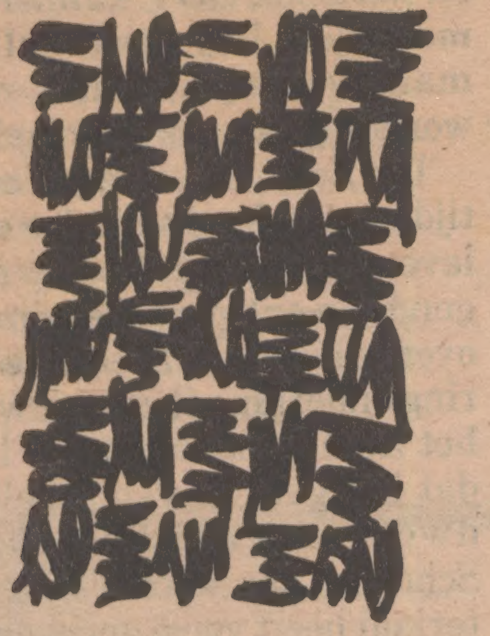
Het landelijke deputaatschap dat het werk in het Caribisch gebied behartigt, is tijdens de laatste synode- vergadering (oktober) officieel opgeheven. De belangrijkste taken, begeleiding van de Nederlandse kerken in Curaçao en Suriname zijn zo goed als vervallen. Op Curaçao is de gemeente in de plaatselijke kerk opgegaan; in Suriname is de Nederlandse kerk zo klein geworden, dat eventuele begeleiding ook wel door een kleine commissie kan geschieden.

De opheffing van het deputaatschap ging gepaard met enkele ceremoniële handelingen. De voorzitter van het deputaatschap, dr. J. Helderman, overhandigde aan de praeses van de synode de voorzittershamer, die vanaf de jaren vijftig op de vergadertafel van deputaten heeft gelegen. Ook bood hij een band-opname aan van de laatste dienst van de gereformeerde kerk op Curaçao, die werd gehouden in juni 1984.

De heer Helderman deelde de synode mee, dat het Avondmaalsstel en het doopvont, die jaren dienst hebben gedaan in het kleine kerkje op Mundo Nobo, aan de nieuwe kerk in Zeewolde zijn geschonken. „Wij willen dat niets verloren gaat", aldus Helderman, „en daarom willen wij deze dingen graag cadeau doen aan een kerk die begint waar wij eindigden. Wat is er dan mooier dan de kerk van Zeewolde, waar in 1986 een oecumenisch begin gemaakt wordt".

Het bovenstaande bericht werd door de Informatiedienst van de Gereformeerde kerken in Nederland verspreid. ●

Kardinaal Simonis neemt titelkerk in bezit

ROME — Kardinaal Simonis, aartsbisschop van Utrecht en voorzitter van de Nederlandse Bisschoppen- conferentie, heeft de hem toegewezen titelkerk in Rome in bezit genomen.

Het is de San Clemente, een eeuwenoude kerk die op 10 oktober 1946 door de toenmalige aartsbisschop van Utrecht, kardinaal De Jong, in bezit werd genomen. Vanouds werden kardinalen gekozen uit de bisschoppen van de bisdommen die om Rome liggen, en uit de priesters die aan het werden gekozen als persoonlijke raadgevers van de paus, mede op grond van hun verbondenheid met Rome als centrum van de universele rooms- katholieke kerk. Door de inbezit name raakt mgr Simonis, die eerder dit jaar kardinaal werd, ook plaatselijk verbonden met Rome. ●

Tweede man van Vaticaan

Kard. Casaroli geopereerd na val van trap in New York

NEW YORK - Kardinaal -staatssecretaris Agostino Casaroli (70), na de paus de machtigste man in het Vaticaan, heeft een spoedoperatie ondergaan in het Cabriniziekenhuis te New York, nadat hij woensdag van de trap was gevallen in de residentie van de permanente waarnemer van het Vaticaan bij de Verenigde Naties, de Italiaanse aartsbisschop Giovanni Cheli.

Aanvankelijk zag het ernaar uit dat de kardinaal met twee hechtingen in een wond boven het linker oog en behandeling van bloeduitstortingen aan de linkerzijde van het lichaam er betrekkelijk gunstig af was gekomen, maar de artsen zagen zich later na een uitvoeriger medisch onderzoek gedwongen zijn beschadigde milt te verwijderen en inwendige bloedingen te stoppen.

De kardinaal was in New York om de herdenking bij te wonen van het veertigjarig bestaan van de Verenigde Naties en had zich in de residentie van mgr. Cheli op weg begeven om de mis op te dragen toen hij op de trap struikelde. Zijn ontmoetingen met president Ronald Reagan en met de Nicaraguaanse president Daniel Ortega moesten worden afgezegd. De kardinaal zal nog tenminste acht dagen in het ziekenhuis moeten blijven. Volgens het medische bulletin dat het Vaticaan vri dag heeft gepubliceerd is de toestand van mgr. Casaroli bevredigend. In het bulletin is alleen sprake van een beschadigde, niet van een verwijderde milt, maar aartsbisschop Cheli houdt vol dat de milt is weggenomen. Een medisch bulletin van het ziekenhuis meldde vrijdagmiddag dat de toestand van de kardinaal bevredigend is en dat hij bij kennis is.

Mgr. Casaroli werd op 30 juni 1979 door paus Johannes Paulus II tot kardinaal verheven. Hij is staatssecretaris en prefect voor de publieke betrekkingen van de Rk kerk sinds 1 juli van dat jaar. De kardinaal is geboren te Piacenza in Italië op 24 november 1914. ●

Voorzitters bisschoppen- synode

ROME — De paus heeft kardinaal Willebrands, John Krol, aartsbisschop van Philadelphia (V.S.) en kardinaal Joseph Malula, aartsbisschop van Kinsjasa (Zaïre) benoemd tot voorzitters van de komende Bisschoppen- synode. Om tot uitdrukking te brengen dat oecumene een verplichte zaak is heeft de paus de Wereldraad van kerken en tien kerkgenootschappen, waarmee een theologische dialoog wordt gevoerd, gevraagd waarnemers te sturen naar deze synode.

Kard. Arns:

Niet gerust over mensenrechten in RK kerk

GENEVE — „Ik ben helemaal niet gerust over de verwezenlijking van de mensenrechten binnen de Rooms katholieke kerk zelf". Deze uitspraak heeft de Braziliaanse kardinaal Paulo Evaristo Arns gedaan in een vraaggesprek met het dagblad „Tagesanzeiger" uit Zurich. De kardinaal zegt daarin dat voor de meeste Brazilianen het aan bevrijdings- theoloog Leonardo Boff opgelegde „boetezwijgen" wegens uitspraken in diens boek „Kerk : charisma en macht", geldt als het levende bewijs van de noodzaak van een Bevrijdings- theologie.

De kardinaal zet in het gepubliceerde vraaggesprek uiteen, dat de hele zaak niet los kan worden gezien van de persbreidel, die lange jaren in Brazilië heeft bestaan. „Eenentwintig jaar hebben wij gestreden tegen de door de dictatuur uitgeoefende perscensuur, en nu moeten wij het nog meemaken dat onze eigen kerk censuur oefent", aldus de kardinaal. ●

Bolivar en de Zuidamerikaanse onafhankelijkheid in 19e eeuwse Curaçaose poëzie

Op Curacao volgde men met grote aandacht de politieke ontwikkelingen in Zuid-Amerika."...al wat gekleurd was, zo vrij als slaaf, was op de hand der revolutionnairen; de blanken daarentegen sympathiseerden met de partij welker overwinning hun het meeste materiële voordeel beloofde...", aldus Johan Hartog in *Curacao*.

De officiële houding van Nederland was: "Voorzichtig zijn tegenover beide partijen, dat was het wachtwoord."Van een aanvankelijke sympathie voor Spanje, waarbij de onafhankelijkheidsstrijders als 'rebellen' werden beschouwd, draaide de Nederlandse regering heel voorzichtig naar een objectieve neutraliteit in de jaren twintig en het aanknopen van handels- betrekkingen als De Quartel op gezantschap gestuurd wordt, tot formele erkenning in 1829.

In 1822 hadden de Verenigde Staten al diplomatieke betrekkingen met de Colombiaanse Republiek aangeknoopt. In de Frans—Spaanse oorlog van 1822-1823 bleef Nederland neutraal, maar vanaf 1822 erkent het Koninkrijk de 'opstandelingen' als 'oorlogsvoerders', twee jaar later dan Spanje zelf! Dat is dan een jaar na de grote slag bij Carabobo van 24 juni 1821, na welker overwinning door de onafhankelijken ongeveer 2000 Spaanse koningsgezinden naar Curaçao vluchtten! Stel je dat eens voor op een totale bevolking van zo'n 15.000 mensen, waarvan slechts zo'n 3000 blanken. "Behalve met de Nederlandse ambtenaren, die op enkelen na geen Spaans kenden, kwamen de refugiés met allen in aanraking: uit de bovenlaag kwamen hun vrienden, uit de vrije mulatten en slaven hun personeel", zo schrijft Hartog in Curaçao. Toch is hun invloed op de poëzie in de *Curaçaosche Courant* nihil. Hier blijkt nog weer eens hoe moeilijk het is om uit deze poëzie een beeld van de tijd te destileren.

De geïnteresseerde kan de historische gegevens uitvoerig nalezen in het eerste hoofdstuk van het proefschrift van K.M. Corporaal-:*De internationaal rechterlijke betrekkingen tusschen Nederland en Venezuela, 1816-1920* 1920, die daarin het Nederlandse standpunt uitvoerig weergeeft, met name daarbij steeds het belang van de 'kolonie Curaçao' betrekkend. Cola Debrot oordeelde over deze dissertatie: *"Uit de formeel juridische titel zou geen mens vermoeden dat wij in feite hier met een reeks detective— verhalen of beter nog piraten— stories te maken hebben. Wie het Venezolaans-Antilliaans antagonisme in de 19e eeuw wil leren kennen, moet aanstonds deze dissertatie aanschaffen die ook wetenschappelijk als voorbeeldig moet worden beschouwd."*

... *Bolivarhuisje, dat in 1968 werd geopend als Bolivarmuseum ...*

De Curaçaose dichters namen minder voorzichtigheid in acht dan Hartog aan de blanken in het algemeen toeschrijft. Of dat het gevolg is van een gevoel van dichterlijke rechtvaardigheid of handelsbelang is uit de gedichten zelf niet op te maken: nergens wordt gewezen op voordeien voor Curaçao op geldelijk gebied, mochten de revolutionairen winnen. Wel is het een feit dat Curaçaos handel en scheepvaart veel te lijden hadden van blokkades en piraterijen; een slechte toestand die door de vrede natuurlijk zou verbeteren.

Via een aantal gedichten kunnen we diverse belangrijke politieke gebeurtenissen volgen. K.A. Erkelens geeft het uitvoerigst blijk van zijn houding tegenover Bolivar en de Zuidamerikaanse onafhankelijkheid.

Dat is dan allereerst uit zijn grafschrift op Brion, waarin de 'bevelhebber over de zeemagt' bezongen wordt als bewerkstelliger der vrijheid, dappere krijgsheld die door Colombia zolang daar onafhankelijkheid en vrijheid heersen, erkend zal worden. Erkelens kiest hier in 1821 al vóór de nieuwe Republiek en tégen Spanje; daarin gaf hij een mening weer die dus op dat moment op Curaçao officieel 'niet mocht'. Hij gaf daarmee een van het moederland onafhankelijk eigen oordeel, dat vanuit de kolonie gevormd werd! Dat hij niet bang was voor de autoriteiten wisten we trouwens al.

Maar Erkelens' aandacht voor Brion is niet algemeen; Op Curaçao bleef men neutraal of lauw. Pas in 1836 zal Phoel in zijn 'Mengelingen' een biografie schrijven als 'curiosum' volgens Hartog:*Curaçao*. Pas na lange tijd wordt Brion als belangrijke figuur erkend en geëerd op Curaçao en in Nederland, bijvoorbeeld met de herdenking van de tweehonderste geboortedag van Simon Bolivar in 1983.

Op 13 april 1822 publiceerde Erkelens een'Ode op de Staatsomwenteling in Zuid—Amerika', bestaand uit twaalf strofen van tien jambische verzen. In algemene termen, zonder specifieke gebeurtenissen te noemen, bezingt de dichter de door God gegeven vrijheid, welke de drang van ieder mens is; onvrijheid veroorzaakt domheid! Zo zoekt Tierre Firme ook zijn vrijheid van Spanje's juk. Met afschuw denkt Erkelens aan de wrede Spanjaard — het monster — Pizarro en diens moord op de Indianen; laten we dat vergeten, want nu is er de bevrijding, het geluk dat bewerkt is door de vrijheidshelden. Het is merkwaardig over de vrijheidsdrang van elk mens, de afschuw van koloniale onderdrukking te lezen, het toejuichen van mensen die voor onafhankelijkheid strijden, zonder dat de dichter dezelfde zaken op zijn eigen eiland constateert...

Uit een gedicht van 7 september 1822 blijkt nogmaals de onvoorwaardelijke verering van Erkelens voor Simon Bolivar, de Bevrijder. Dat Erkelens zijn klassieken kent blijkt uit het gedicht dat doorspekt wordt met de namen van een aantal antieke helden. In alexandrijn- vorm meldt hij dat Bolivar echter groter is dan deze klassieke krachtpatsers. Alleen Washington is groter, maar als Bolivar zo doorgaat zal hij misschien later zelfs wel gelijk zijn aan deze!

Op 11 juli 1823 behaalden de revolutionairen een grote overwinning in de zeeslag in de bocht voor Maracaybo, waarna het Spaanse garnizoen te Maracaybo op 3 augustus capituleert. Over de zeeslag dicht Erkelens op 20 september achttien gepaard rijmende alexandrijnen. Maracaybo is verlost van de Spaanse dwingeland. De dichter is ook hier zonder voorbehoud pro—revolutionair.

Met deze vier bijdragen is Erkelens degene die het uitvoerigst op de politieke toestand in Zuid—Amerika reageerde in de *Curaçaosche Courant*. Enkele andere dichters hielden zich echter ook met enkele gebeurtenissen bezig.

Op 15 februari 1825 publiceerde een anoniem dichter een lang loflied op het Nederlandse gezantschap naar Colombia, maar dit gedicht mist de vorm die Erkelens aan zijn poëzie wist te geven. Het is langademig, vol stoplappen, en vanaf het eerste vers verraadt het voortdurend ri mdwang.

De aloudheid moge vry van een
Alcides melden;
Van een Leonidas de bloem der
Grieksche helden;
Van een Camillus die de Gau-
len overwon;
Van een Sertorius, of van een
Phoeion;
Van eenen Hannibal die Ro-
mes magt deed beven;
Of van een Brutus die de vry-
heid deed herleven;
Zy allen vinden by myn held
geen wedergâ,
By Bolivar de roem van Zuid
amerika.
Wie kan ô vryheidsheld uw da-
den evenaren!
Gy blyft kloekmoedig in de
grootste krygsgevaren,
Door vryheidsmin bezield ô on-
navolgbare man!
Verbreekt gy 't Spaansch ge-
weld, vernield hun eedgespan,
Geen breede stroomen, noch
geen digtbegroeide bosschen
Weerhouden U om 't volk van 't
dwangjuk te verlossen.
Columbia! wat zyt ge aan deze
held verpligt
Wat heeft hy voor uw heil in 't
strydperk niet verrigt,
Het hooge Quito kan met Santa
Fé getuigen,
Hoe voor zyn heldenärm de
sterkste vest moet buigen;
Indien de dapperheid de dood
kan wederstaan,
Zyn stoflyk deel zou als zyn glo-
rie nooit vergaan.
Maar is er niemand dan by hem
te vergelyken?
o ja, voor Washington moet hy
in grootheid wyken;
Maar als held Bolivar zoo voort
gaat als een held,
Wordt hy nog met er tyd naast
Washington gesteld.

K.A.E
7 september 1822

H.W. de Quartel werd in 1824 door koning Willem I uitgezonden om een goede verstandhouding tussen Colombia en Nederland (+ koloniën) aan te kweken, vooral met het oog op de handel die door blokkades zoveel te verduren had (gehad). Corporaal laat wel zien dat Willem I diplomatieker en voorzichtiger was dan de dichter ons hier wil doen geloven; maar de rede van de Quartel deed tot in Europa stof opwaaien. Ze gaat veel verder in de erkenning van de Republiek dan de koning van plan was. De Quartel wenste de Republiek voorspoed als die van Palestina onder Salomo! Zo is dit poëtisch zwakke gedicht historisch interessant, ook en vooral om het uitvoerig weergegeven antwoord van de vertegenwoordiger van Colombia, waarin gewezen wordt op parallellen met de Nederlandse geschiedenis. Zoals de Nederlanden vochten tegen Spanje en onafhankelijk werden (in de Tachtigjarige Oorlog 1568 — 1648) zo ook gebeurt het in Zuid—Amerika in dezelfde strijd tegen dezelfde onderdrukker! Het gezantschap kreeg zo een politieke betekenis waar koning Willem I alleen een commerciële had voorzien.

Volgens historici zou Bolivar na de beslissende slag en overwinning bij het Peruaanse Ayacucho in december 1824 gezegd hebben: Maarschalk Sucre heeft de boeien verbroken, waarmee Pizarro het rijk der Inca's geketend had. "Een inboorling van Curaçao te Maracaybo" herdenkt deze historische slag op 14 mei 1825 in een helaas waardeloos gedicht, met een onbeholpen versificatie, en vol stoplappen. De elf kwatrijnen met gekruist rijm "Op de overwinning te Ayacucho door den Colombiaanschen Veldheer Ant. José de Sucre behaald; en de bevryding van Peru, door den onsterfelyken Bolivar" zijn poëtisch noch historisch belangrijk.

Een anoniem dichter waagt zich op 10 september 1825 aan een acrostichon op de "Republiek Kolombia" in alexandrijnen. Het gedicht bevat naast een terloopse verwijzing naar de erkenning die de republiek langzamerhand krijgt (1825) geen informatie van historisch aard, en door zijn zwakke vorm is het nauwelijks interessant.

In december 1826 dreigt er een burgeroorlog in de jonge republiek als Venezuela zich onder Paez wil afscheiden, maar Bolivar herstelt dan nog op het nippert e de eenheid (die in 1829 echter definitief onmogelijk blijkt). Een met 'Colombianus' tekenend dichter herdenkt "den President Bevryder-...by deszelfs terugkomst in Venezuela" in veertig alexandrijnen, na zijn driejarige veldtocht in Peru, net op tijd 'om 't zaad van oproer in Colombia te stuiten'. We moeten Bolivar eren, want hij heeft Zuid—Amerika bevrijd van de Spanjaarden!

Curaçaos dichters hebben in hun krant acht keer volmondig en ondubbelzinnig getuigenis afgelegd van hun sympathie voor Bolivar en de zijnen in hun strijd tegen de Spanjaarden. Daar zal enerzijds Nederlands parallelle geschiedenis in verband met de Tachtigjarige Oorlog niet vreemd aan zijn geweest, maar anderszijds laten de gedichten zien hoe men in de kolonie stond tegenover deze strijd, waarin men in tegenstelling tot het moederland dat allereerst aan zijn Europese belangen en zijn verhouding met Spanje dacht, op kwam voor het eigen belang. Nu is het belang van de dichter natuurlijk niet het officiële landspolitieke natuurlijk.

In deze gedichten kunnen we tussen de regels door dus de fricties van de kolonie en het moederland lezen. In deze politieke poëzie geven 'koloniale' Curaçaose dichters een eigen 'lokale' visie weer.

WIM RUTGERS

BO MES KOMO HUES

Fayo di Korte Supremo (9)

Nos por papia di "overmacht" solamente ora un forsa iresistibel ta pone un hende komete un akto.

Hues a disidi ku aunke e muhé tabata risibi solamente 50 sèn di "Armenzorg" pa siman, esei no ta prueba ku e no por a risistí e empuhe pa pidi limosna.

E muhé ta kulpabel.

Na nos opinion esaki ta klaramente un desishon for di un époka ku no tabata konose hustisia sosial ainda.

HR. 27-6-1887, W. 5449.

Willie Banks: een eigenzinnig atleet

In het jaar 1981 leek de Russische hegemonie op het atletiekonderdeel hinkstapsprong definitief doorbroken te worden. In Stockholm sprong hij 17,56 meter, hetgeen toen goed was voor een Amerikaans rekord. Insiders voorspelden dat de nieuwe wereldrekord- houder zich had aangediend. Zijn naam: Willie Banks. Na die fameuze sprong in Stockholm leek zijn ontwikkeling te stagneren. Hij kwam weliswaar ieder jaar over de 17 metergrens, maar echt goed sprong hij niet. Een zesde plaats op de Olympische Spelen van Los Angeles leek het einde van zijn carrière in te luiden. Nog geen jaar later, in mei 1985, legde hij zijn critici het zwijgen op. Met een sprong van 17,97 meter sprong hij een nieuw wereldrekord. De verguisde Banks werd toen door het chauvinistische, doch grillige Amerikaanse publiek wederom gefêteerd. Roem en verdoemenis liggen ook in de sport dicht bij elkaar.

... na het wereldrecord ...

U.S.A.

Zoals gezegd: er zal met moeite een chauvinisten publiek op deze aardbol gevonden kunnen worden dan het Amerikaanse. Het stelt echter ook hoge eisen. Het betreffend idool dient wel voor de volle honderd procent te voldoen aan het verwachtings- patroon, dat de sportmimerende massa als vanzelf heeft gecreëerd. Het privéleven moet onberispelijk zijn, het voorkomen burgerlijk beschaafd en het Godsbesef groot. Kortom: het ideale schoonzoon- c.q. schoondochter type.

Willie Banks voldoet in het geheel niet aan dat imago. Hij is eigenzinnig en doet geen concessie om het publiek te paaien. In interviews manifesteert hij zich als een echte „liberal". Hij geeft kritiek op het opgeklopte chauvinisme, dat met name in L.A.- 1984 irritante vormen aannam. De volgende uitspraken van Banks illustreren mogelijk, waarom hij in Amerika niet populair is.

„Toen ik dat stadion binnenkwam, wist niemand dat ik Willie Banks was. Ze za en dat ik een U.S.A. - shirtje aan had, dus ging het van yeah! U.S.A.! Het interesséérde hen ook niet, dat ik Willie Banks was. U.S.A. U.S.A.! Als een Belg een U.S.A.- shirtje had aangetrokken, waren ze net zo hard tekeer gegaan".

Over de welhaast xenofobische golf die het land sinds enige jaren overspoelt, zegt Banks:

„Ze zijn bang van de Russen en het communisme, maar ze hebben geen idee wat het communisme is. Ze zijn bang voor alles buiten hun eigen grenzen. Die angst wordt gevoed door de media. Als Time het zegt, is het waar.

Je hoeft geen mediadeskundige te zijn, om te kunnen beoordelen dat dergelijke meningen met name in de Verenigde Staten fnuikend zijn voor de populariteit van de eigenaar ervan. Ook het commerciële produkt Banks heeft om die redenen een geringe marktwaarde. Dit in tegenstelling tot types als Mary Decker, Edwin Moses en Carl Lewis.

Europa

De populariteit van Willie Banks is in Europa omgekeerd evenredig aan die in de V.S. In de oude wereld koestert men zijn onconventionele manier van doen. Met name zijn voorbereiding op een sprong leidt tot enthousiaste reactie vanaf de tribunes. Het is een soort van ritueel geworden. Met een walkman op betreedt hij ritmisch in de handen klappend het stadion. En het publiek klapt mee. Springend, dansend en „diddy- bopping" op de muziek uit zijn walkman bereidt hij zich voor. Hij zwaait naar het publiek en weet een ambiance te scheppen, die hun tot enorme prestaties kan opzwepen. Het Amerikaanse publiek houdt daar niet van; het Europese smult ervan. Mogelijk is het één van de redenen dat Banks zijn topprestaties in Europa heeft geleverd.

„Ik wil de eerste zijn die 18 meter springt en ik wil het in Europa doen. In de Staten wordt het toch niet geappreciëerd. (........)De mensen in de Staten snappen niets van atletiek. Ze begrijpen alleen wat de media hen voorschotelen. (....)In Europa krijg je 60.000 man op een atletiekwedstrijd. In de Staten mag je blij zijn als er 15 komen kijken. Het publiek is er ook deskundiger. Men weet hoe belangrijk de sport is".

O.S '84

Willy Banks had gepland tijdens de Olympische Spelen van het vorig jaar goud te winnen. Hij werd zesde....In de V.S. houdt men niet van „losers" en Banks werd, tot zijn wereldrekord, als zodanig beschouwd. direkt na afloop van de wedstrijd was hij totaal kapot. Hij overwoog serieus om met springen (of is het hinken?) te stoppen. Zijn rechtenstudie wilde hij eindelijk eens gaan voltooien. Het zo geheten „bar-exam" (een examen dat in de V.S. afgelegd moet worden om tot de advocatenstand toegelaten te worden) zou het volgende doel in zijn leven worden. De topsporter Banks zou plaats moeten maken voor de advokaat. Na een paar maanden van relaxen en — vooral — relativeren kwam hij tot de conclusie, dat de sport hem nog in haar greep had. Veel ontspannender dan in voorafgaande jaren ging hij weer trainen. Binnen een jaar volgde de onverwachte bekroning: 17,97 meter, een wereldrekord.

Willie Banks in zijn element: discussiërend ...

O.S. '88

Deze prestatie stimuleerde Willie Banks dermate, dat hij zich voornam nog één maal een gooi naar Olympisch goud te doen. Seoul zal in 1988 voor onder andere deze prestatie(?) het decor vormen. Toch zal Banks met een ander uitgangspunt naar Korea vertrekken.

„Ik wil wel naar de Olympische Spelen in Seoul, maar ik zal het anders benaderen dan Los Angeles. Het doel zal hetzelfde zijn: goud, maar het zou geen leven of dood zijn. Meer van hé, ik ben hier voor mijn lol, als ik goud win, oké, zo niet, pech gehad. Too bad."

In topsport is het een ongeschreven wet, dat een ontspannen voorbereiding leidt tot topprestaties. Vanuit dat standpunt gezien heeft Banks een goede kans hele hoge ogen te gooien daar in Seoul.

A.A.C.

Willie Banks is een bewust levend mens. Topsport heeft hem niet de maatschappelijke oogkleppen verschaft, die velen van zijn collega- topsporters dragen. In de States is hij voorzitter van het Athletes Advisory Committee (A.A.C.). Dat is een groep atleten binnen de T.A.C. (de Amerikaanse atletiekbond) die de belangen van atleten behartigt. Een soort vakbond dus. Dergelijke activiteiten worden hem door de vaak eigengereide officials niet in dank afgenomen. Het doel van de A.A.C. is de atleten meer te betrekken bij de ontwikkelingen die de sport nu eenmaal ondergaat. Tot op heden wordt alles voor de atleet geregeld door de I.A.A.F. (de Internationale Amateur (sic!) Atletiek Federatie). De atleet heeft daar niets in te vertellen. Hij of zij kan nergens verhaal halen indien er iets gebeurt. Hij of zij is op geen enkele manier beschermd. Dit gegeven was Banks al jaren een doorn in het oog. Vandaar het initiatief tot oprichting van de A.A.C. Een initiatief dat goed past bij de mens Willie Banks, die in zijn soort helaas nog een uitzondering is in de sportwereld.

PIETER KROL

Zwarte getto's rood van vlammen

Niemand die weet hoe het verder moet. Gelaten of verontwaardigd hebben psychologen en priesters, sociologen en sociaal-werkers, politici en politieambtenaren gepoogd hun licht over de zaak te laten schijnen. Veel bekommernis, veel speculatie en een verlammend gevoel dat de vraagstukken van de multi-raciale stadswijken in Londen en elders in Engeland nog steeds ver van een oplossing verwijderd zijn. Tenminste even ver als in april 1981 toen in de zuid-Londense stadswijk Brixton bijna 300 man politie in straatgevechten werd gewond.

Een alom geacht edelman, Lord Scarman, stelde toen een rapport op dat ook bij leiders van de Afro-Caraïbische gemeenschap van Brixton instemming vond. Scarman zei dat 'niets het geweld van de rellenstokers kon rechtvaardigen'. Maar hij voegde er aan toe: „De politie moet een deel van de verantwoordelijkheid dragen... de rellen waren vooral een uitbarsting van woede en wrok van zwarte jongeren tegen de politie". Hij drong er op aan dat de ontwortelde jeugd in de overwegend door Westindiërs bewoonde binnenstadswijken 'een aandeel in de samenleving zou krijgen: iets om voor te werken en om hoop te geven'.

Banen

Het rapport-Scarman deelde het lot van zoveel doorwrochte werkstukken: veel officiële waardering en vervolgens vergetelheid. De politie bleef ver bij de theorie ten achter — uiteraard vooral om financiële redenen. De druk iets te ondernemen verminderde enigszins toen het in de licht ontvlambare stadswijken opeens lange tijd rustig leek te blijven. Die stand van zaken had ook iets te maken met het oprecht streven van de politie naar betere verstandhouding met de betrokken bevolkingsgroepen. Maar de diepere oorzaken: armoede, werkloosheid, discriminatie, algehele uitzichtloosheid, bleven bestaan. „Wij kunnen ons best doen", zo verzuchtte een commissaris van politie na het geweld in Tottenham, „maar banen kunnen wij die mensen ook niet geven".

In Brixton, Tottenham, Liverpool-Toxteth, Birmingham-Handsworth zie je dikwijls veel jongemannen op straathoeken bijeenstaan. Het heeft iets van een dreigende samenscholing, een groep gereed voor de aanval, maar in feite is dit niets anders dan de gebruikelijke stoffering van het straatbeeld. Jongeren van Caraïbische herkomst maar geboren in de stedelijke steenwoestijnen van Engeland, hangen daar rond in rumoerige gezamenlijkheid, omgeven door de reggaeklanken uit een draagbare radio. Een kans op werk is denkbeeldig, de godganse dag van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat is er niets zinvols te doen.

In een dergelijke sfeer gedijt natuurlijk de criminaliteit, inbraak, roof, aanranding, handel in drugs. Even onvermijdelijk dwingt dat tot optreden in naam van de wet. De politie verschijnt dan niet langer als vriendelijke raadsman maar als gezagsdienaar die huiszoeking verricht en verdachten afvoert. Bij zulke ingrepen wordt elke aanzet tot 'positief gemeenschapsbeleid' voorlopig ongedaan gemaakt. De politie is, wat iedere getto-bewoner al wel wist, de vijand — en bovenal blank. Ondanks recruterings- pogingen is slechts vijf procent van de Britse politiemacht afkomstig uit de Westindische en Aziatische bevolkingsgroepen. Die ordehandhavers, kortom, zijn het symbool van de gevestigde en dus andere orde, waartoe velen uit de gekleurde minderheden niet behoren en ook niet meer wensen te behoren. Het feit dat menig politieman in zijn natuurlijke reflexen niet vrij blijft van racistische vooringenomenheid, verhevigt de gevoelens van vervreemding.

Kruitvat

Als dan bij huiszoekingen bij vergissing een zwarte vrouw door een politiekogel zwaar wordt gewond (Brixton, 28 september) of aan een hartverlamming overlijdt (Tottenham, 5 oktober) dan slaat snel de vonk in wat de Britse pers tot vervelens toe 'het kruitvat' heeft genoemd. In de lange reeks gewelddadigheden sinds 1980 was de botsing in Tottenham het ernstigst. Een politieman met messteken afgeslacht, betogers die met jachtgeweer en pistool de oproerpolitie onder vuur namen.

In de verkommerde stadscentra en de betonjungles van voorsteden

Engeland weet geen weg met zijn multi-raciale stadswijken en hun problemen

is de kloof tussen 'ons' en de 'anderen' dieper dan ooit. Minister van Binnenlandse zaken Douglas Hurd (koel Oxbridge-accent, waarin klasse-tegenstelling is ingebouwd) laat zich in zijn uitspraken niet al te zeer in met brede maatschappelijke overwegingen. Voor hem zijn de uitbarstingen in hoofdzaak 'misdadigheid', aantasting van recht en orde. Zijn houding van onaandoenlijke kalmte is werelden verwijderd van de reacties van plaatselijke leiders.

Gevoelens

De zwarte stadsbestuurder Bernie Grant van Haringey (de wijk waartoe Tottenham behoort) weigert, ondanks moord, roof en plundering, de rebellerende jongeren af te vallen. „Ik vind het moeilijk iemand te veroordelen behalve de politie", zo zegt hij. „De politie keek dadeloos toe toen een vrouw op de grond lag dood te gaan. Geweld was het resultaat, de enige manier waarop wij onze gevoelens kunnen tonen". In zo'n verbeten zienswijze is zelfs geen ruimte meer voor leedwezen over een gelynchte politieman, vader van drie kinderen. Daarover had een andere zwarte stadsbestuurder, Pat Tonge, het volgende op te merken: „Wie zegt dat het een moord was? Misschien was het een politieman die een andere politieman doodstak".

Onbegrip tegenover onbegrip, afkeer tegenover afkeer. De toename van het geweld heeft de Londense hoofdcommissaris van politie, sir Kenneth Newman, ertoe gebracht versterkte afweer aan te kondigen. De politie, zei hij, zal niet schromen de plastic kogels te gaan gebruiken die tot nu toe alleen in Noord-Ierland als middel tot ordehandhaving zijn aanvaard. Of dat een effectief dwangmiddel is staat te bezien. Sinds 1972 hebben 15 mensen door plastic kogels de dood gevonden, onder wie zeven kinderen. Het is niet moeilijk zich voor te stellen hoe de volkswoede zich zal ontladen als dergelijke incidenten op het Britse vasteland herhaling vinden.

Twijfelachtig

Sir Kenneth Newmans waarschuwing omvatte ook het gebruik van traangasgranaten. Maar dit strijdmiddel werkt meestal ongericht en kan in dichtbevolkte buurten onschuldigen evenzeer treffen als schuldigen. Zulke methoden, misschien kortstondig succesvol, zijn in wezen niets anders dan het sleutelen aan de symptomen die in Scarmans rapport van 1981 zo uitvoerig zijn ontleed. Aan de wezenlijke tegenstellingen die ten grondslag liggen aan het periodieke straatgeweld veranderen zij niets.

De wisselwerking van geweld en contra-geweld heeft haar eigen onontkoombare dynamiek. De volkswoede in wijken als Brixton en Tottenham beperkt zich niet tot het eigenlijke voorwerp van de verontwaardiging maar ontspoort in een orgie van plundering, diefstal en (in Brixton) verkrachting. Die toedracht levert vervolgens dankbare aanknopingspunten op voor het 'nationaal front' en andere rechts-extremistische organisaties. Zij immers hebben het altijd wel gezegd, van die zwarten en andere 'ongewenste elementen' die maar beter al of niet met oprot-premie kunnen repatriëren.

Bloedstroom

Fascistisch gezwets natuurlijk. Veel gekleurde jongeren zijn hier geboren, ook hun ouders hebben niets om naar terug te keren in het Caraïbisch gebied, Afrika of het Aziatische continent. Organisaties als het Nationaal Front krijgen bovendien onbedoelde maar feitelijke steun voor hun zienswijze door de verklaringen van rechtse politici. De bekendste onder hen is het Lagerhuislid Enoch Powell. Zeventien jaar geleden bracht de massale emigratie van Aziaten en zwarten hem tot de uitspraak: „Als eens de Romein schijn ik de stroom van de Tiber te zien — schuimend met bloed". Het was een literaire, maar sinistere voorspelling van de te verwachten rassenonlusten. De uitspraak is dikwijls aangehaald en tot triomfantelijk alibi voor alle racistische streven geworden.

De verdeeldheid in de Britse samenleving is groot. De ervaringen van de laatste maanden maken het zeker dat op elk ogenblik bij de geringste, willekeurigste aanleiding de opgezamelde onvrede tot nieuwe bloedige uitbarstingen komt. Het is geen geruststellend vooruitzicht. Veel stemmen zijn opgegaan om de bovenpartijdige figuur van opperrechter Scarman te vragen opnieuw de problemen te verkennen en rust in de toestand te brengen.

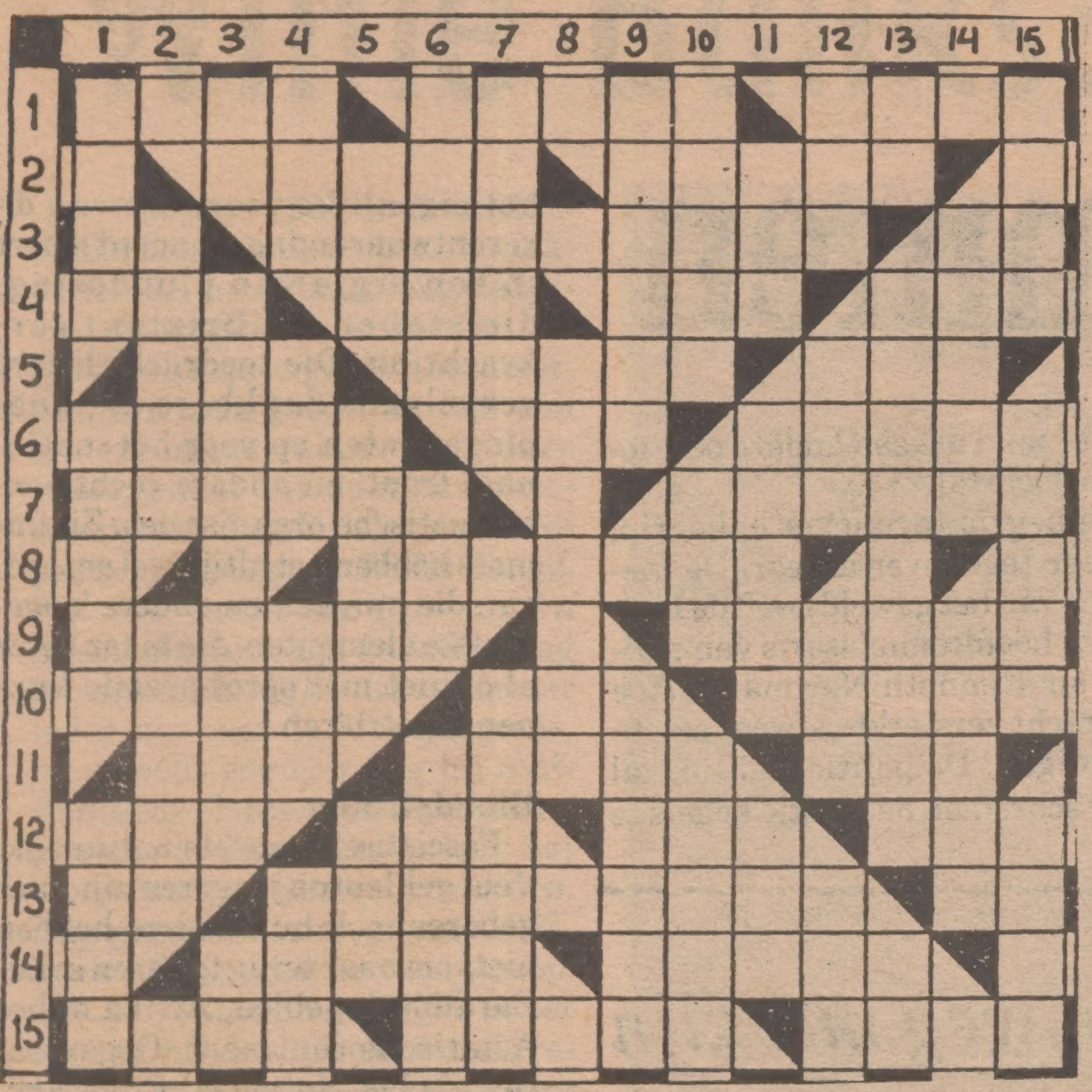
Dat is begrijpelijk en ongetwijfeld zal Lord Scarman in staat zijn in ongeëmotioneerde en eerlijke taal de gebeurtenissen van Brixton en Tottenham in hun oorzaken en gevolgen te boekstaven. En in welk opzicht zouden zijn eventuele suggesties en aanbevelingen wezenlijk kunnen verschillen van wat hij in 1981 als een overtuiging zij het zonder veel weerklank heeft gezegd? (Uit de Haagsche Courant).

Losells Road in Birmingham, 10 september. Na rassenrellen lijkt de wijk eruit te zien, alsof er een bombardement is geweest.

foto AP

Kruiswoordpuzzel

UIT HET GROTE aantal inzendingen van deze Amigoe- kruiswoordpuzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnares van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

Edseline Kelly
Palm Beach 14
Aruba

De winnares kan haar prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe Aruba, Nassaustraat 110 (gedurende kantooruren).

De goede inzending had er aldus uit moeten zien:

Oplossingen moeten ingediend zijn voor Aruba uiterlijk 6 november 1985 en Curaçao 7 november 1985 en duidelijk op de enveloppe vermelden: KRUISWOORDPUZZEL.

Curaçao - P.O.B. 577; Aruba - Nassaustraat 110 en Bonaire - Kaya Gobernador Debrot 154, t.n.v. de heer Hubert Linkels.

Horizontaal

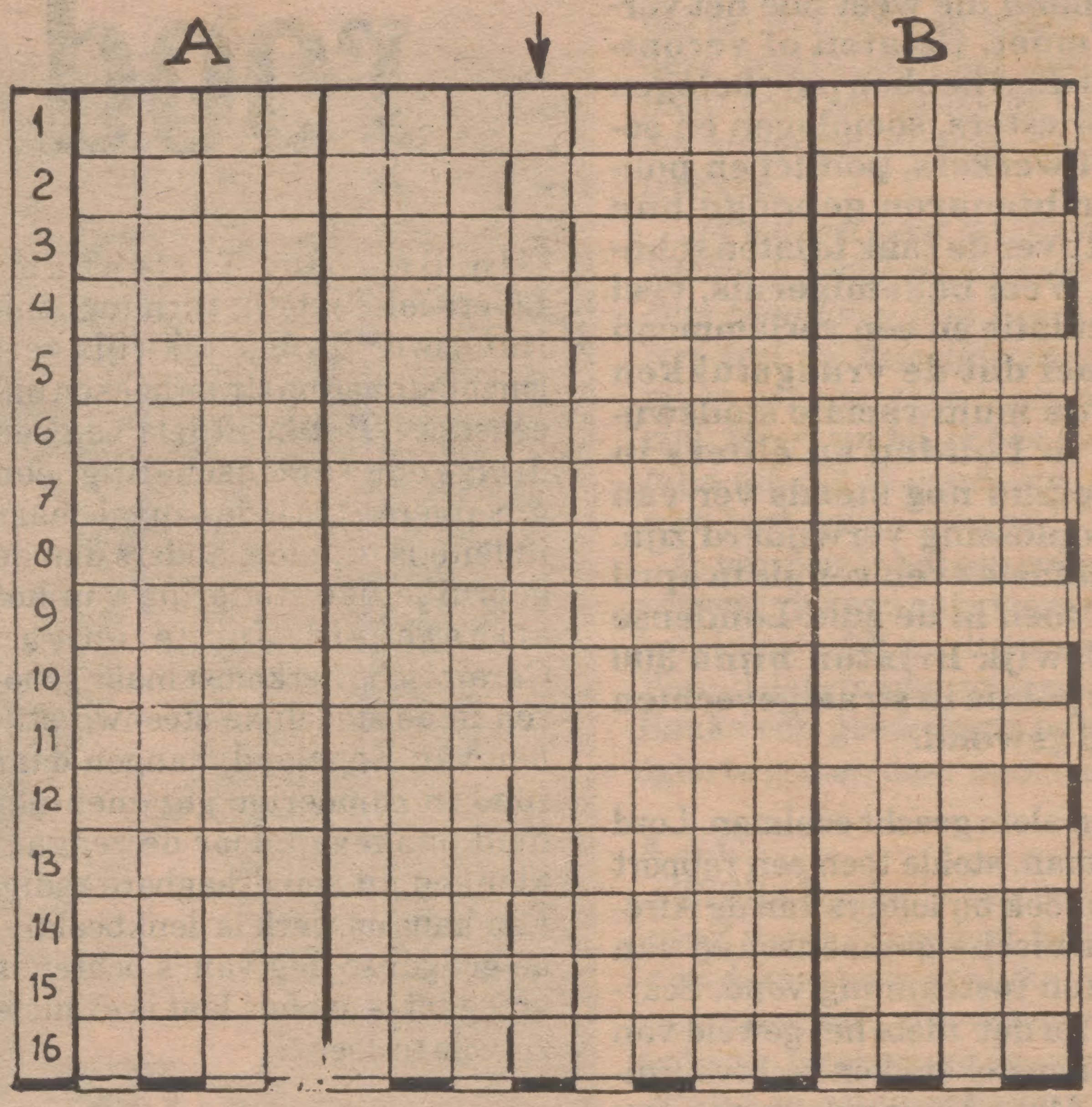
1 ploegsnede
soort antilope
roofdier
2 gulden
krant (Zuid-Ned.)
3 voegwoord
stad in Noord-Brabant
pers. voorn. woord
4 zoon van Noë
bos
een weinig
mannelijk dier
5 lof
heildronk
bewijs van betaling
6 bloem
bedorven
van een bepaalde Nederlandse streek
7 paalwerk
bodeminzinking
8 waterplant
9 houten kolf (pl.)
onderwijzer
10 toevluchtsoord
mevrouw (Engelse afk.)
ijzeren of houten plaatje
11 schil
behaagziek
spie
12 houweel
vod
gebogen been
geraamte
13 ter aangehaalde plaatse (afk.)
de zee (dichterlijk)
muzieknoot
14 telwoord
beroep
15 stop, tap
interest
titel

Verticaal

1 taai
kortademigheid
rode gelaatskleur
2 viering van een blijde gebeurtenis
koud vleesgerecht in gelei
3 voorzetsel
metaalachtig
op die manier
4 hert
gymnastiektoestel
mager
puntig voorwerp
5 kreet
mannetjeshond
vreemde munt
6 genoegen
stapel
bus
7 steeds
door gletsjer meegevoerde stenen en gruis
8 doel
9 zelfzuchtige
tafeldoek
10 wasgelegenheid
schel
rivier in Brazilië
11 schaakterm
strafwerktuig
de welwillende lezer heil (afk.)
12 mand
mannelijk dier
recht stuk weg
naaldboom
13 voor de vuist (afk.)
bep. vertrek
dwarsmast
14 overdreven zucht
zeegod
15 faam
soep
flink

In de puzzel moeten in de kolommen A en B, op elke horizontale regel twee woorden van vier letters worden ingevuld. Na invulling kan door omzetting van de letters één nieuw woord worden gevormd. Bij juiste oplossing vormt de derde verticale kolom van de nieuwe woorden een zegswijze.

N.B. de omschrijvingen van de nieuw gevormde woorden staan niet in de juiste volgorde.

A	B	*Omschrijving van de 'nieuwe' woorden*
1 stap	telwoord	revisor
2 naar beneden	guitig	smeedblok
3 rakel	Venetiaans staatshoofd	tussenpersoon
4 deel v.h. hoofd	fatsoen, vorm	niet duur
5 deel v.h. oog	uitstapje	toestroming
6 mondwater	familietwist	diptiek
7 putemmer	keer	onderwijl
8 kiekje	teug	verhinderen
9 pees	Perzië	buitenlands, vreemd
10 voorteken	luizenei	groter, sterker worden
11 beginstreep	woning	scherp stukje hout
12 deel v.e. maand	ruiker	carboneum
13 vereniging	pont	niet toegestaan
14 vrouw	zoon van Adam	Indische suikerpalm
15 deel v.e. voet	ashoop	niet oprecht
16 tijding	voornemen	smart

SCHAKEN

—door Geert Roelof van der Ploeg—

DEZE KEER ZAL ik de beslissingspartij om het kampioenschap van SV Janwé behandelen. Enkele opmerkingen vooraf: Rudsel Wolf is mijn angstgegner zoals dat heet. Dit is iemand waar je tegen speelt en die telkens van je wint ook al heb je nog zo goed gestaan en je weet niet wat je fout hebt gedaan. Ik heb nu vier keer in mijn leven gespeeld tegen hem en in totaal drie keer van hem verloren en één keer remise gespeeld. Dit is dus 3 1/2-1/2 in het voordeel voor Rudsel Wolf. Behalve dat ik die score een beetje wilde opvijzelen, wilde ik natuurlijk ook graag kampioen worden. Hierdoor werd het mij in de kritieke fase een beetje te veel waardoor ik de goede zet op een verkeerd moment speelde en verloor.

WIT — **ZWART**
Rudsel Wolf — **Geert R. v/d Ploeg**

Beslissingspartij om het kampioenschap van SV Janwé

1. e2-e4 c7-c5

Siciliaans: Deze opening heb ik toen om twee redenen gekozen. N.l. 1. Ik vond dat ik op winst moest spelen en 2. R. Wolf is geen theorie-speler (maar wel een goed schaker).

2. Lf1-c4 d7-d6
3. Pg1-f3 Lc8-g4?

Wit kan nu als volgt in het voordeel komen: 4. Lxf7!, Kxf7; (wat anders?) 5. Pg5+, Ke8; 6. Dxg4, en Zwart kan wel opgeven.

4. h2-h3? Lg4-h5

Was Wit ook zenuwachtig? In ieder geval hij speelde het niet.

5. d2-d3 e7-e6
6. a2-a4 a7-a6

Om Lb5 tegen te gaan.

7. Lc1-f4(?) Dd8-f6

Met 7. Lf4 gaf Wit, Zwart kansen. Nu gaat 8. Lg5 natuurlijk niet: 8. ......, Lxf3 en Wit verliest een stuk.

8. Lf4-c1 ......

Het enige: alle andere zetten verliezen een pion.

8. Pb8-c6

Nu dacht ik bij mijzelf dat Zwart toch echt niet slechter stond.

9. g2-g4 Lh5-g6
10. c2-c3 Df6-d8

Ik haal nu de Amigoe aan (overigens een uitstekende krant alleen zitten er soms storende foutjes in de schaakberichten): "Beide spelers kwamen traag uit de opening met in feite onnodige herhaling van zetten aan beide kanten". Ik hoop dat dit niet slaat op de zetten 8. Lc1 en 9. ......, Dd8 want deze zetten zijn wel degelijk nodig! De Dame gaat terug omdat 11. Lg5 dreigt waarna Zwart zijn Dame moet inleveren.

11. Lc1-f4 Lf8-e7
12. Pb1-a3 ......

Met de bedoeling Pc2 en Pe3 te laten volgen.

12. ...... h7-h5

Zwart gaat proberen de Witte Koningsvleugel uit elkaar te halen.

13. g4-g5 e6-e5

Wit slaat niet omdat dan het Witte Paar dan weer gepend staat, met als enige dekking de Dame, wat erg lastig is. Zwart speelt 14. ......, e5 met het idee: ik leg pion g5, h3 en f2 op hun plaats vast en val dan aan met f5. Wit staat positioneel ietsje beter want het Zwarte Paard kan er niet uit. Toch vind ik de stelling hier in evenwicht want Zwart heeft als tegenwicht voor het positie-voordeel van Wit een sterk initiatief.

14. Lf4-e3 f7-f5??

De goede zet op het verkeerde moment. Wit kan nu met 15. Ph3 een pion ophalen. Het gezonde plan was: 14. ......, h4; 15. Dd2, Kd7; 16. Ld5 en nu zoals Alvin Smith zei 16. ......, f5. Als nu volgt: 17. Lxc5 dan is slaan met de d-pion uit den boze n.l.: 17. ......, dxc5; 18. Lxc6+, Kxc6 (of bxc6) 19. Pe5+ en 20. Pxg6 en Wit wint zijn stuk met rente terug want Zwart heeft een pion verloren en van zijn stelling is niets meer over. Het goede plan na 17. Lxc5 is echter 17. ....., Lh5 waarna Wit zijn stuk verliest.

15. Pf3-h4! Lg6-f7
16. Lc4xf7+ Ke8xf7
17. Ph4xf5 g7-g6
18. Pf5xe7 Pg8xe7?

Met het idee: het Paard eruit en dan proberen druk uit te oefenen langs de half-open f-lijn en op pion f2. Maar na

19. Dd1-b3+

gaf Zwart ontgoocheld op. Een triest einde van zo'n goed gespeelde competitie.

Het volgende artikel gaat over prof. W.R. Boom en zijn Elite A/S Challenger (model E40).

De goede inzending had er aldus uit moeten zien:

ZO:

```
HOED VLAAG NIAS
U RISEE MOTOR L
IK EENVOUDIG LI
SOL TUI LEK ZAK
 POL SEDES VET
WENER RUT HEVEA
ORGAAN N BELEID
E K KORDAAT N U
SEREEN O REUZEL
TRUST KED RIANT
 KIT BAKER LAT
WED MIN MEE DEK
AR LENTEPUNT NU
L FANGO EMAIL I
MAAS ONERA PACT
```

OF ZO:

```
AAGTRENEGAATNEER
AARDDIERBAARBIER
POENPENELOPEPEEL
WIEGAANWEZIGZAAN
TAELLEDIKANTKIND
VORMNOVEMBERBEEN
LOGEELLEBOOGBOEL
ROODKOORDANSKANS
GIERLEGERINGLENG
ETONPROTEINEPIER
TOERKOLORIETKILO
ALGEGENERAALAREN
DINGTYDKRINGKRYT
SLEESTROGEELGROT
BERMTROMBONENOOT
PATERYSTEPAPPRYS
```


A DELIGHTFUL MORNING

'Oh, what a beautiful morning'! The sun had just risen sending its first rays unimpeded across the long flat island. Miles of golden sand stretched visably in each direction, as yet at this early hour, disturbed only by the waves amiably lapping at the waterline. A gentle breeze constantly changed the pattern of the elongated shadows of the tall trees on the beach.

To take advantage of this idyllic setting, a couple had set out to enjoy the short lived solitude. Still in the early days of their vacation, they wandered along the fore-shore, the exercise as much of an exploration of their new surroundings as it was an enjoyable walk.

Hotel after hotel, situated in palm-fringed, well-tended grounds, all exhibited individual but characteristic entrance-ways to and from the beach through a variety of stylized archways, gateways and decorative walls. Casuarina trees would interchange with stately Royal palms, giant and dwarf coconut palms, just as the odd private house would nestle between the large buildings accommodating still sleeping tourists. The rare undeveloped lot served as a reminder of the island of yesteryear.

Time did not exist. Distances are notoriously deceptive. The couple, American visitors, suddenly amazed at how far they had come, now feeling the first pangs of hunger, began to retrace their steps. Being suitably dressed for a terrace breakfast, they decided to eat at the first suitable and one of the nearest locations, on their return trail.

Having passed only a few vast hotel complexes, they arrived at a more exclusive-looking, less pretentious building, half hidden in the shadows of the surrounding foliage. A pristine white wall with sculpted gateposts divided neat gardens from the beach, an inviting path leading in. The couple, pleased with the elegance of their find, arrived on a large patio, arrayed with white-painted, wrought-iron tables and chairs. There they seated themselves, feeling comfortable in the old-world atmosphere, and waited.

Presently, a lady appeared, as if from the gardens, in casual early morning attire. Seeing the couple, she approached smilingly. Having momentarily indulged in small-talk, she graciously enquired how she could be of help.

The new-comers eagerly expressed their desire to eat breakfast, having built up an appetite during their unintentionally long walk and placed their order. The lady, still smiling courteously, acknowledged, and disappeared through the open hallway. Satisfied that such a dignified personality could be less than the proprietrix, the tourists relaxed, digesting the atmosphere.

It was not long before breakfast was brought to the table. To their surprise, no other guests had yet joined the two. Delighted with life in general, together with the breakfast in front of them, cooked and served exactly to their specifications, they proceeded to savour the excellent meal.

Replete, they sat back allowing the food to settle, an all-pervading sense of well-being making it the more difficult to recommence the still lengthy treck back to their hotel under a now strong tropical morning-sun.

After a seemly time the distinguished lady reappeared at the table, now enquiring how they had enjoyed breakfast. Assuring her that everything had been splendid, the Americans asked for the bill.

"There will be no charge", explained the wife of His Excellency, "This is Government House". ●

QUEEN VISITS CARIBBEAN

LONDON, CANA — Britain's Queen Elizabeth II, now on a 10-nation Commonwealth Caribbean tour, has clearly become the most widely travelled monarch the world has ever seen during the three decades of her reign.

In fact, it was while she was on an extensive overseas tour in Kenya as Princess Elizabeth that she received news of the death of her father, King George VI, and of her own accession in 1952.

Since then, the Queen has undertaken at least one overseas visit every year and sometimes more than one a year. She has visited more than 100 countries in six continents and has been seen by and met more people than all her predecessors put together.

Visits can range from just a few days, as in the case of Portugal in 1957 and Switzerland in 1980, to the six weeks a major tour of Australia and New Zealand requires.

The longest visit to date was the six month Coronation tour of 1953-54 when the Queen and her husband Prince Philip, Duke of Edinburgh, who accompanies her on all overseas journeys, embarked on a marathon expedition to Sri Lanka, Australia, New Zealand, Bermuda, Jamaica, Fiji, Tonga, Malta and Gibraltar.

A large number of the Queen's commitments take her to countries of the Commonwealth, an association of 49 independent former British colonies, all of which acknowlegde her as head of the Commonwealth and 18 of which, including Barbados and St. Lucia, recognise her as their sovereign.

In fact, the Queen's current Caribbean tour was timed to coincide with the biennial summit of Commonwealth heads of government in the Bahamas.

She began the tour on October 9 with her first-ever visit to Belize, then flew to the Bahamas to open the heads of government conference, and will sail aboard the Royal Yacht Britannia to the other destinations — St. Kitts, Antigua, Dominica, St. Lucia, St. Vincent, Grenada, Barbados, and Trinidad and Tobago.

The initial steps towards a visit by the Queen involve the head of state of the country to be visited and the Queen's representative (Ambassador or High Commissioner). Staffs of both host and guest are kept fully informed as the programme evolves.

The Queen, through meetings with the ambassadors of the countries represented at the court of St. James's in London, through her meetings with her own ambassadors and high commissioners, and through her own extensive reading, has a working knowledge of most countries.

Nearer the time of her departure on tour, this is supplemented by more detailed briefings, reports and books, about the countries to be visited.

The planning that precedes a foreign visit includes the "recce" — the preliminary visit to the country concerned by a small advance party from Buckingham Palace, the Queen's official residence.

The party — consisting of one of the Queen's assistant private secretaries, her press secretary, one of her personal police officers and representatives of the Queen's flight and the Royal Yacht depending on the form of transportation to be used — goes over every detail of the proposed itinerary with their opposite numbers in the host country.

They also discuss matters such as how long it takes to walk from A to B, whether the Queen is expected to make a speech, and what she will be offered to eat and drink.

If the Queen is expected to sign a visitor's book, it is pointed out that it must be on a fresh page with only her name on it. If a gift is to be offered, it must be agreed in advance.

The job of the police officer is to ascertain what security measures are being taken to ensure the safety and comfort of the Royal visitors. Things he would be interested in include: How close will the crowds be allowed? Where is the best place for a Royal walkabout? If there is to be a motorcade, every building along the route will be investigated.

These fall among the million and one items that have to be checked and rechecked before the final programme is submitted to the Queen for her approval. Sometimes, she herself offers suggestions that can save valuable minutes in a crowded programme.

For every overseas trip, a great deal of planning goes into the selection of the Queen's wardrobe, taking into account the type of functions she will attend and, when it is an extended tour, the climatic differences she will encounter.

There is one extra item of clothing that is included whenever a member of the Royal Family travels overseas; something they hope will never be required. It is a complete set of mourning clothes, so that in the event of a bereavement, the appropriate dress will be available.

Such was the case in 1952 in Kenya, when the then Princess Elizabeth was given news of her father's death. She returned to England immediately and the first glimpse the world had of the new Queen was when she stepped from her aircraft at London Airport dressed entirely in mourning black.

For a major state visit, the Queen will be accompanied by an entourage of about 50 attendents, which will include members of her household, officials and staff, who are responsible for the smooth running of the administrative details of the programme and also for duties involved with the Queen's return hospitality.

Even on an overseas tour, the Queen fulfils her constitutional role as the British head of state. She gets through a prodigious amount of paper work and the famous "red boxes" that contain official and state papers are delivered to her wherever she may be.

However packed the programme, time is set aside each day for her to deal with these matters.

The Royal Yacht Britannia, which is serving as the official and private residence of the Royal couple during the current Caribbean tour, was launched by the Queen at Clydebank, Scotland, in 1953. It has cruised well over 750.000 kilometers.

Britannia is the only ship in the British Navy in which the captain is an Admiral. It carries a full Royal Marines band and one of the highlights of many evening entertainments is a sight of the band in full ceremonial dress beating retreat on the quayside.

There are 21 officers and 256 sailors aboard. ●

Barbados

ELECTIONS POSSIBLY AROUND THE CORNER

BRIDGETOWN, BARBADOS — Constitutionally, the next general election in Barbados isn't due before the latter half of 1986, but heightened politicking suggests it could very well be around the corner. In fact, some analysts are predicting the poll could come as early as November, following a two-day official visit by Queen Elizabeth planned for October 28—29.

The government has just completed a national enumeration exercise to update the voters list and minimise possible errors, and politicians from the two major parties have already taken to the hustings. Quite a few campaign headquarters are already open, serving as bases for candidates and supporters actively courting voters in the 27 constituencies. The Barbados Labour Party (BLP), facing the polls for the first time in almost 20 years without its charismatic leader and master strategist Tom Adams, will be after a third five-year term, but its changes could be dampened by mounting unemployment, officially estimated at 19.3 per cent at the end of June.

The problem, which the BLP administration blames mainly on external influences, has provided extra ammunition against the BLP for its rejuvenated archrival, the Democratic Labour Party (DLP) of former Prime Minister Errol Barrow. The six-month-old Workers Party of Barbados (WPB), a marxist-leninist group, also plans to be in the race, but analysts say its participation will have minimal impact on voting trends, given the conservatives nature of Barbadians. Faced with a troubled economy shaken by a regional trade crisis and an unexpected slump in the number one foreign exchange earning tourism sector, new Prime Minister Bernard St. John clearly is confronted with a hard choice of either sitting out the government's full term or calling a snap poll, analysts say.

Well placed political sources say both options have been put to St. John by sections of the BLP hierarchy. One section feels the "employment generation" measures outlined by St. John in his budget last May would bear fruit by next July. Other BLP strategists think it's better to go for elections now in view of a possible worsening of economic conditions. Meanwhile, the DLP top brass, including parliamentarians, endorsed election candidates and key advisers, held their second closed-door retreat in two months, discussing solutions to current national problems and continuing work on a programme to be pursued by a DLP government.

"The urgency and intensity with which the Democratic Labour Party is preparing itself for assuming the reins of government is directly related to widely experienced frustrations, anxieties and afflictions under which the population of this country is presently suffering, "said an end-off-conference communique. The DLP held power from 1961 when it was defeated in elections by a rejuvenated BLP led by Adams, whose sudden death last March was a major blow for the ruling party.

Unless there's a dramatic turnaround in the intervening period, present indications are that unemployment will emerge the top issue in the campaign for votes. A lingering trade crisis within the Caribbean Community (Caricom) has had devastating impact on local employment levels, caused by the collaps of several manufacturing enterprises as a result of difficulties in exporting to Caricom buyers, especially Trinidad and Tobago which was local and other Caricom goods under licence.

Tourism, currently showing a meagre 0.1 per cent increase in visitors over the first eight months of 1984, has had an unanticipated poor summer season causing a number of hotels to lay off workers. Government is hoping for a bumper winter to bring back up employment levels in this sector. Prime Minister St. John, who recently threatened reprisals against Trinidadian products if Port-of-Spain does not relax existing trade barriers, is hoping some respite for the beleaguered manufacturing sector will come through implementation by Trinidad of the Nassau Understanding—a package of measures agreed to by Caricom leaders for stimulating intra-regional trade and safeguarding Caricom industries.

St. John has been pressing delinquent Caricom counterparts to implement the 1984 agreement—the deadline was August 31—and recently flew to Antigua for government talks which ended with the St John's administration agreeing to implement the pact by mid-October. In the meantime, government is forging ahead with its multi-million dollar capital works programme expected to bring some ease to the unemployment problem. Centrepiece is the construction of a near Bds100 million dollar (one Bdos dollar = 50 cents US) 22 kilometre highway that will link the island's lone airport in south east Barbados to the west coast.

The BLP administration has also announced it's throwing an unprecedented 30-odd million dollars into the housing sector. This is in addition to US10 million dollars which had been allocated specifically to low income earners.

Government has been concentrating too on a skills training programme among the youth to enhance their chances of finding a job. But DLP leader Barrow, who disputes the official 19.3 per cent unemployment rate, has predicted a worsening of the problem over the coming months, and has alluded to the possibility of 10.000 more Barbadians losing their jobs. He told the London-based weekly Caribbean Times in a recent interview that this number, including civil servants, may get the axe as a result of austerity measures the government may have to introduce to service an increasing national debt.

Barrow says the DLP strategy to fight unemployment would include lowering rents and utility rates for manufacturing enterprises, noting present rates are too high. It would also seek to link employment to production, he said.

The WPB has also been focusing its attention on unemployment, with the unveiling of a 27 point action plan and the launching of a mobilisation drive among the jobless leading up to a planned demonstration oustide Government Headquarters on November 30, Independence Day. Unlike the BLP and the DLP, however, the WPB has proposed transformation of the Barbados economy from the capitalist to socialist mode as the long-term solution to the problem. In the present 27-member parliament, the BLP holds 17 seats to the DLP's 10.

Bernard St. John

Trinidad

BUSINESS AND LABOUR UNHAPPY

PORT OF SPAIN, TRINIDAD — A storm of controversy has enveloped Trinidad and Tobago government moves to widen protection for retrenched workers, amidst large scale lay offs linked to a downturn in the oil-based economy. Neither the business sector nor the labour movement is happy.

Employers are particularly opposed to a new provision written into the draft bill — clause 24 — which seeks to give workers of a wound-up company first crack at assets to satisfy claims for severance pay, holiday pay, wages and so on. The labour movement on the other hand is pressing government not to buckle to big business and delete the clause; but at the same time trade unionists charge that with parliament acting less than speedily on the proposed legislation, the business community has already not only devised, but implemented, ways and means of getting around it.

Ten months ago government laid in parliament the Retrenchment and Severance Benefits Bill (1984), which set out procedures for handling retrenchment as a result of redundancy; but even now it is still at the committee stage. The bill seeks to regularise what was becoming a growing and uncontrolled pattern of retrenchment here. Among other things, it stipulates the formula for computing the quantum of benefits payable to retrenched workers.

Under the proposed legislation, an employer of five or more people would have to give 45 days formal written notice of the termination of services. Under current legislation the smallest company affected by retrenchmend laws must employ 10 persons and formal notice of termination must be given between 21 and 30 days in advance. The bill also provides for the intervention of the labour minister both on behalf of recognised majority unions and those employes unrepresented, if the strict guidelines for severance payment laid out in the bill seem not to be adhered to.

A retrenched worker with one to five years service would receive two weeks pay at the basic rate for each completed year of service. For five or more years service, the empoyee would be entitled to three weeks pay for each completed year of service. The bill also stipulates that the notified worker should be allowed a reasonable time off work to search for alternative employment, though there is provision for the employer to override this in certain circumstances. Employers, through their local association, have objected to the extended period of mandatory notification of retrenchment as well as extension of the law to cover smaller companies.

But the target of most of the anti-bill sentiment has been clause 24, which stipulates that the payment of retrenchment benefits has the first claim on the assets of any company which has appointed a receiver or has been liquidated. Specifically, the clause, inserted by the government when the bill was in the lower house, states that "in the event of a winding up or the appointment of a receiver all severance benefits due to a retrenched worker shall enjoy the same priority as wages or salary due to any clerk or servant in respect of services rendered under section 78 and 250 of the companies ordiniance but without limitation".

Since this clause was added last February it has drawn severe criticism from the private sector, including commercial banks, which fear they could be on the losing end in cases where companies go under before repaying their bank loans. Usually the banks are among the first to have access to the assets of a liquidated company.

The banks met with central bank governor, Euric Bobb, to pass on their concerns and later complained that to give pride of place to the workers severance payments ahead of outstanding loans, interest etc when a company collapsed, would adversely affect the quantifying of the floating assets of companies. Banking sources expressed fears that the bill might drastically reduce or wipe out the assets of a number of small companies. Bankers too, some independent senators warned, might reconsider more closely approving loans to some companies in the light of the bill.

The Employers Consultative Association (ECA) put its members' position on the bill in a statement, contending that the legislation might threaten companies with bankruptcy, since many of them had not made any provisions for the kinds of benefits now being stipulated. "This bill in its present form," said president of the Trinidad and Tobago Chamber of Industry and Commerce, Len Hackshaw, "is a prescription for disaster and it is impossible to forecast what will become of our economy if it is passed".

It was against this background that government last month introduced amendments, which would in effect, exempt from the bill's measures employers with a registered pension scheme other than a pension scheme established under the national insurance act or any other superannuation scheme from which a retrenched worker is entitled to benefit. This move triggered vigorous protests from the unions and labour spokesman in parliament.

Opposition senators, headed by parliamentary opposition leader, Basdeo Panday, met with trade union leaders and later demonstrated against the new amendments on September 18. Panday, himself leader of a large sugar workers union here, accused the government of trying to water down the bill. Other labour leaders charged that the George Chambers administration was buckling under pressure from big business. Government has since withdrawn its amendment to clause 18 on severance benefits. But though the controversial clause 24 remains, labour spokesmen say the private sector, especially big business, has been busy intensifying lay offs before the bill takes effect and at the same time reorganising operations to avoid severance payments in the future.